

**Przewodnik po mobilnym
dziennikarstwie**
Autorstwa Ivo Buruma

Dr Ivo Burum

Ivo Burum jest dziennikarzem i wielokrotnie nagradzanym telewizyjnym producentem wykonawczym. Scenarzysta, reżyser i producent seriali dokumentalnych i autorskich, od ponad 30 lat pracuje z różnymi gatunkami dziennikarstwa, m.in. relacjonuje najważniejsze bieżące sprawy międzynarodowe. Jego firma Burum Media – pionier dziennikarstwa mobilnego – prowadzi szkolenia z zakresu *mojo* (*mobile journalism*) dla społeczności dziennikarskich i wielu największych światowych grup medialnych. Dr Burum napisał pięć książek na temat dziennikarstwa mobilnego. Jego najnowsza książka *The Mojo Handbook: Theory to Praxis*, opublikowana przez Focal/Routledge, została niedawno wybrana jako jedna z 12 książek, które muszą przeczytać dziennikarze śledczy w 2021 roku. Ivo prowadzi wykłady na temat mobilnego i cyfrowego storytellingu i produkcji telewizyjnej oraz jest pomysłodawcą kierunku *Media Industries* na Uniwersytecie Latrobe w Australii. Dr Buruma można obserwować na Twitterze: @citizenmojo

Sennheiser z przyjemnością dzieli się wiedzą specjalistyczną Ivo, publikując jego przewodnik po mobilnym dziennikarstwie. Mamy nadzieję, że lektura tego przewodnika sprawi Ci przyjemność i okaże się przydatna w Twojej pracy.

Rozdział 1: Definicja mobilnego dziennikarstwa

Rozdział 2: Nowy czy stary smartfon?

Rozdział 3: Narzędzia mobilnego dziennikarza

Rozdział 4: Tworzenie historii w mobilnym dziennikarstwie

Rozdział 5: Nagrywanie historii w mobilnym dziennikarstwie

Rozdział 6: Nagrywanie dźwięku na smartfonie

Rozdział 7: Edycja na smartfonie

Rozdział 1: Definicja mobilnego dziennikarstwa

Ponad trzy miliardy użytkowników smartfonów korzysta z ponad sześciu milionów aplikacji, aby tworzyć i publikować 500 godzin treści wideo na minutę. Dziennikarz Charles Feldman nazywa ten nieustający konwergentny strumień kliknięć 24/7 „informacyjnym tsunami”. Widzę w tym potencjał, podobnie jak Sennheiser, który opracował serię mikrofonów przystosowanych do urządzeń mobilnych, omówionych w tej serii artykułów na temat mobilnego dziennikarstwa.

Rysunek 1. Autor wykonujący nagranie (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Definicja mobilnego dziennikarstwa

Mówiąc najprościej, mobilne dziennikarstwo to połączenie umiejętności cyfrowego opowiadania historii i narzędzi używanych do przechwytywania i przekształcania surowych treści generowanych przez użytkowników (UGC, *user-generated content*) w kompletne historie generowane przez użytkowników (UGS, *user-generated stories*). Różni się od zdjęcia samolotu rozbijającego się na rzece Hudson, które zostało zarejestrowane przez przypadkowego świadka, który jest we właściwym miejscu we właściwym czasie. Czy to mobilne dziennikarstwo? Jeśli tak, to kto jest dziennikarzem — świadek, który rejestruje i publikuje zdjęcie, czy CNN, które używa treści UGC świadka jako bezpłatnego wypełniacza i nazywa to dziennikarstwem obywatelskim?

Mobilny dziennikarz jest szkolony, aby nagrywać treści UGC na swoim smartfonie i edytować je w potężne, zmieniające życie historie UGS, a jeśli to konieczne, publikować gotową historię z miejsca zdarzenia. Definicje mobilnego dziennikarstwa obejmują również osobę, która używa lustrzanki cyfrowej DSLR lub innej kombinacji hybrydowej do rejestrowania historii w takich dziedzinach, jak sport lub dzika przyroda, które na przykład mogą wymagać użycia długich obiektywów.

Podobnie jak w telewizji, bycie profesjonalnym, obywatelskim lub uczącym się mobilnego dziennikarstwa studentem polega bardziej na umiejętności opowiadania historii i równoważeniu odpowiedniej kombinacji umiejętności literackich, technik i narzędzi do tworzenia historii. I chociaż publikacja treści UGC jest uważana za mobilne dziennikarstwo, to produkcja potężnych wizualnych historii UGS, zwłaszcza ze świata zmarginalizowanego, tworzy lokalny głos i potencjalnie bardziej dynamiczną i zróżnicowaną sferę treści.

Podstawą praktycznego mobilnego dziennikarstwa jest zestaw neo-dziennikarskich umiejętności, które umożliwiają dziennikarzowi korzystanie z odpowiednich narzędzi i technologii do przechwytywania i ulepszania nieprzetworzonego obrazu i dźwięku z różnych perspektyw: podróż bohatera, głos dziennikarza, wpłątany w upolityczniony i ustrukturyzowany montaż. Holistyczne podejście mobilnego dziennikarstwa zorientowane na historię jest kluczem do określenia wymaganego poziomu technologii i tego, czy smartfon jest właściwym narzędziem do pracy.

Rysunek 2. Autor korzystający z zestawu MKE 400 Mobile Kit (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Zadanie polegające na rejestracji dzikich zwierząt może oznaczać, że mobilni dziennikarze będą musieli używać lustrzanki cyfrowej z długim obiektywem, kamery wideo lub drona, aby uzyskać perspektywę z góry. Z drugiej strony dziennikarz mobilny pracujący w Syrii, ze względów bezpieczeństwa i kulturowych, może być zmuszony do stosowania minimalistycznego podejścia, które może nawet nie obejmować mikrofonu do smartfona. Mokhtar Alibrahim, syryjski dziennikarz śledczy, mówi: „Mobilne dziennikarstwo jest bardzo ważne, szczególnie w obszarach, w których fotografia jest uważana za temat tabu... Przygotowuję wiele reportaży dla kanału BBC (filmuję i montuję telefonem komórkowym) i używam mojego iPhone’a, ponieważ jest mniejszy i nie aż tak widoczny.”

Eastern Gateway, dokument śledczy o syryjskich uchodźcach, wyprodukowany przez egipskiego dziennikarza Ali Sotouhi, jest przykładem wielonarzędziowego, hybrydowego podejścia w mobilnym dziennikarstwie. Po wzięciu udziału w warsztatach mobilnego dziennikarstwa zorganizowanych przez ARIJ, Sotouhi postanowił nakręcić dużą część swojego filmu za pomocą swojego smartfona, używając także lustrzanki cyfrowej do nagrań wideo tam, gdzie było to potrzebne. Mobilne dziennikarstwo to w dużej mierze historia i specyficzny dla danego miejsca format, który jest wystarczająco przystępny, aby idealnie nadawał się do długotrwałego reporterstwa śledczego.

Rysunek 3. Nagrywanie rolki B bez mikrofonu zewnętrznego (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

„Dziennikarz w dzisiejszym cyfrowym świecie nie będzie miał przewagi, jeśli nie będzie potrafił używać technik mobilnego dziennikarstwa” – mówi Rana Sabbagh, była dyrektorka Arab Reporters for Investigative Journalism. Sabbagh uważa tych dziennikarzy, którzy często są pierwsi na scenie, za „świadków pierwszego szkicu historii”. Uważa, że ich mobilne śledztwa mogą dostarczyć „dowodów prima facie dla międzynarodowych trybunałów karnych”, potencjalnie zapewniając poziom kontroli redakcyjnej niezbędny do osiągnięcia transparentności i pociągnięcia do odpowiedzialności.

Mobilne dziennikarstwo jest jak wykorzystanie najlepszych naszych umiejętności opowiadania historii połączonych z narzędziami cyfrowymi, mobilnymi i innymi odpowiednimi technologiami, aby stworzyć bardziej responsywną ekosferę wiadomości i storytellingu. Dostępność technologii mobilnej i zestaw neo-dziennikarskich umiejętności może potencjalnie pomóc w stworzeniu nowego zlokalizowanego i lepiej dostosowanego newsroomu, takiego jak Lookout – amerykański start-up Kena Doctora. *„Budujemy mobilne doświadczenie obejmujące miasto, dostarczając merytoryczne reportaże tematyczne w połączeniu z ogólnokrajowymi treściami od partnerów. Spotykamy się z naszymi odbiorcami tam, gdzie są, za pośrednictwem audio, newsletterów i urządzeń mobilnych. Łączymy dziennikarzy i czytelników na wiele sposobów”.*

Kluczem do nowych trwałych lokalnych doświadczeń, które może zapewnić mobilne dziennikarstwo, jest zrozumienie cyfrowej ekonomii, odpowiednie szkolenia, koncentracja na lokalnym otoczeniu i niezbędne skalowanie. Sposób, w jaki odbieramy wiadomości na naszych telefonach – w domu, pracy, podczas zabawy, domowego kontinuum – ma kluczowe znaczenie dla tego doświadczenia. Ci z nas, którzy pracują w różnych sferach mobilnego dziennikarstwa (obywatelskiej, zawodowej lub edukacyjnej) wierzą, że lokalność będzie odgrywać kluczową rolę w nowej ekosferze informacyjnej.

Rysunek 4. Warsztaty mobilnego dziennikarstwa GIJN na konferencji (zdjęcie: Ivo Burum)

Nagrywamy, edytujemy, publikujemy i czytamy nasze wiadomości na telefonach komórkowych. Projektowanie tej nowej mobilnej ekosfery nie polega na cyfrowym kopiowaniu gazet, nie chodzi

też o wylanie konwergentnego dziecka z cyfrową kąpielą. Musimy pozostać otwarci na cyfrowe możliwości, w tym nowe umiejętności, narzędzia, style i cały workflow.

Bez względu na rodzaj mobilnego dziennikarstwa, który uprawiasz, nie można zaprzeczyć, że narzędzia mobilne będą odgrywać kluczową rolę we wszystkich formach dziennikarstwa. Na to stawiają Sennheiser i inni producenci sprzętu. Lista sprzętu, urządzeń mobilnych, aplikacji, stylów, umiejętności literackich oraz umiejętności opisanych w następnych artykułach pomoże dziennikarzom w zdobyciu umiejętności pracy z niemal każdego miejsca na świecie.

Zostań *mojo*...

Rozdział 2: Nowy czy stary smartfon?

Rysunek 1. Autor robi stand-up lub bezpośrednią wypowiedź do kamery (Piece To Camera, PTC) za pomocą uchwytu Beastgrip i iPhone'a (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Jednym z pierwszych pytań, jakie słyszę podczas moich warsztatów, jest: „Czy mogę być mobilnym dziennikarzem z moim telefonem?” - „Nie, jeśli nie masz pamięci!” Kolejnym często zadawanym pytaniem jest: „Ok, który telefon mam kupić?”

Android jest jak koalicja wygrywająca wyścig na punkty, podczas gdy iOS to bogaty butikowy sklep, który robi wszystko sam. Czy tańsze telefony z Androidem są dobre? Oczywiście. Ale czy potrzebujesz nowego telefonu? Prosta odpowiedź jest taka, że jeśli możesz użyć swojego smartfona do stworzenia swojej historii — może kręcić w słabym świetle, ma dobry aparat i obsługuje wielowarstwowe aplikacje wideo, a także ma dużo pamięci — zaoszczędź pieniądze. Jeśli nie, możesz potrzebować nowego telefonu do mobilnego dziennikarstwa.

Wskazówka od Ivo: zanim wyrzucisz stary telefon, naucz się korzystać ze wszystkich jego funkcji.

Oto moja lista kontrolna, która obala niektóre mity dotyczące smartfonów:

Platforma – Android kontra iOS

Kiedy zaczynałem uczyć ludzi mobilnego dziennikarstwa, była duża różnica w możliwościach telefonów. iOS był wyraźnym zwycięzcą ze względu na przepływ pracy, brak wirusów, dostęp do wielu urządzeń peryferyjnych firm zewnętrznych, takich jak mikrofony i uchwyty, a także większej ilości aplikacji do mobilnego dziennikarstwa na iOS. System operacyjny Android (AOS) korzysta z mocy algorytmów Google, ale producenci telefonów często są w konflikcie z twórcami aplikacji. Otwarta platforma Androida umożliwia producentom tworzenie różnych interfejsów użytkownika (nakładek) dla różnych marek z Androidem. Twórcy aplikacji na Androida twierdzą, że może to utrudnić im skalowanie aplikacji dla wielu producentów. Kolejną kwestią jest tworzenie aktualizacji dla dziesiątek telefonów. Chociaż telefony z najwyższej półki szybko otrzymują aktualizacje, może minąć trochę czasu, zanim dotrą do tańszych urządzeń, co może prowadzić do ryzyka związanego z bezpieczeństwem.

Aplikacje

Najlepszą platformą dla aplikacji do mobilnego dziennikarstwa jest iOS. Nie mogę znaleźć tak wielu dobrych darmowych aplikacji na Androida, ile jest na iOS (np. iMovie, VN, Ferrite, Vont). Innym problemem, który może pojawić się w krajach takich jak Chiny, jest to, że ponieważ nie ma tam sklepu Google Play, prawdopodobnie będziesz musiał korzystać ze sklepów producenta smartfonu.

Wskazówka od Ivo: kup dobry telefon na platformie, która ma wszystkie aplikacje i urządzenia peryferyjne potrzebne do tworzenia treści mojej.

Podstawy telefonu

Skuteczne mobilne dziennikarstwo zaczyna się od decyzji o historii, która wpływa na proces tworzenia, nie od technologii. Niezależnie od tego, gdy już zdecydujesz, czy będziesz edytować na telefonie, tablecie czy laptopie, przemyśl następujące kwestie:

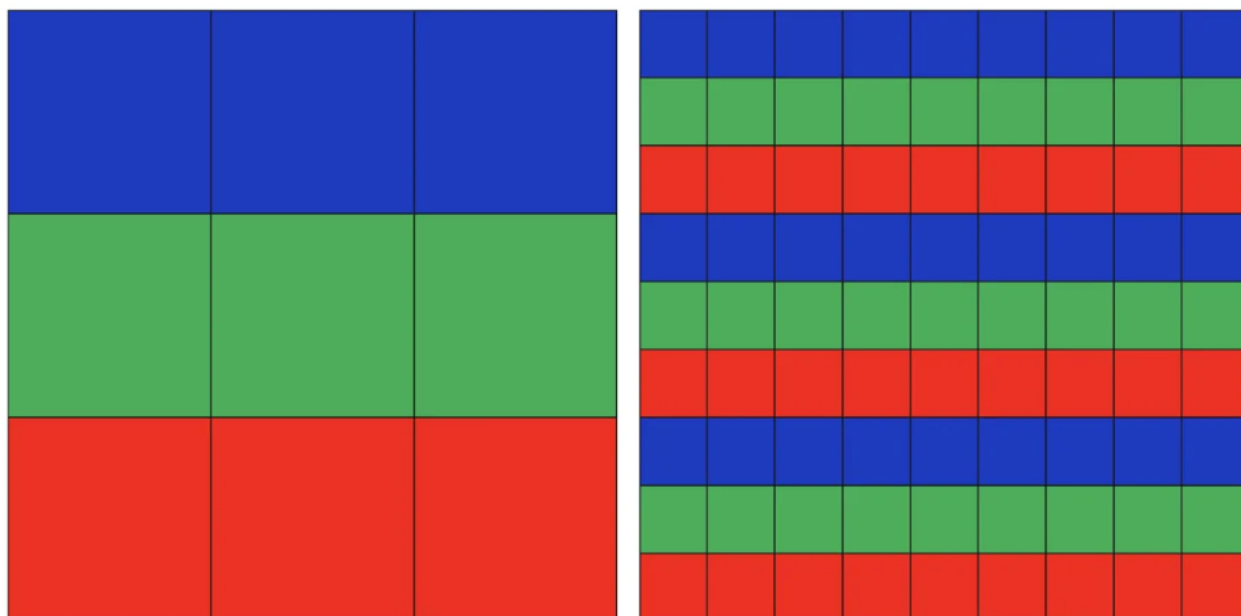
- Czy masz łatwy w obsłudze telefon z szybkim chipsetem, który integruje się z różnymi platformami, przepływami pracy, aplikacjami wysokiej klasy o profesjonalnej jakości transmisji i urządzeniami peryferyjnymi
- Chipsety wielordzeniowe są pomocne w rozłożeniu obciążenia, zwiększeniu szybkości aplikacji i zmniejszeniu zużycia energii
- Czy potrzebujesz funkcji karty SD, czy zamierzasz eksportować zawartość do laptopów za pomocą urządzeń do przesyłania, takich jak iXpand lub Airstash
- Czy bateria jest wytrzymała?
- Mikrofony nie są tanie, więc upewnij się, że Twój będzie kompatybilny z nowym telefonem

Moim ulubionym telefonem wciąż jest mój stary iPhone 6s Plus, który uzyskał 81% w niedawnej recenzji przeprowadzonej w Australii, gdzie najwyżej oceniany telefon otrzymał tylko nieznacznie więcej punktów (84%). Nagrywa do 4k (najczęściej nagrywam w rozdzielczości 1920 x 1080) i ma wejście mikrofonowe 3,5 mm. Jeśli używasz telefonu z wejściem Lightning, będziesz potrzebować kabla mini jack do Lightning lub przejściówki z mini jack do Lightning firmy Apple. Jeśli korzystasz z urządzeń peryferyjnych, możesz również potrzebować adaptera TRS do TRRS.

Wskazówka od Ivo: jeśli myślisz o modernizacji telefonu, dowiedz się, czy będziesz musiał zmienić swoje uchwyty/statywy, przejściówki i mikrofony. Jednym z powodów, dla których używam systemu uchwytów i rigów firmy Beastgrip Pro jest to, że działa on ze wszystkimi typami telefonów.

Prawda o pikselach

Piksele są kwadratowymi odzwierciedleniami czerwonego, niebieskiego i zielonego światła złapanego czujnikiem elektronicznym (obraz). Piksel jest jak wiadro do zatrzymywania wody (światła). Im większe wiadro (piksel), tym więcej wody (światła) zbiera. Były inżynier Apple, Nikhil Bhogal, wyjaśnia, że *jeśli chodzi o aparaty smartfonów, jakość pikseli ma większe znaczenie niż ich rzeczywista liczba*. Ma na myśli to, że duży czujnik obsługuje większe, bardziej światłoczułe piksele. W jednocalowym 12-megapikselowym czujniku piksele są dwa razy większe niż w jednocalowym 24-megapikselowym czujniku i powinny przechwycić więcej światła w warunkach słabego oświetlenia.

Rysunek 2. Piksele (autor: Ivo Burum)

Wskazówka od Ivo: kiedy 24 megapiksele mogą być lepsze? Gdy czujnik będzie 2 razy większy. Jeśli masz okropny aparat z okropnym obiektywem z większą liczbą pikseli, masz w efekcie gorszą jakość pikseli.

Jeden obiektyw czy więcej?

W 2016 r. LG zaprezentowało podwójne aparaty, a w 2017 r. iPhone 7 Plus miał dwa niezależne aparaty (każdy po 12 megapikseli), drugi z 2-krotnym zoomem optycznym. Zoom cyfrowy obniża jakość obrazu poprzez powiększanie i przycinanie krawędzi zdjęcia oraz zwiększanie rozmiaru piksela w celu symulacji zoomu optycznego.

Oto link do filmu z porównaniem trzech szerokokątnych obiektywów do smartfonów.

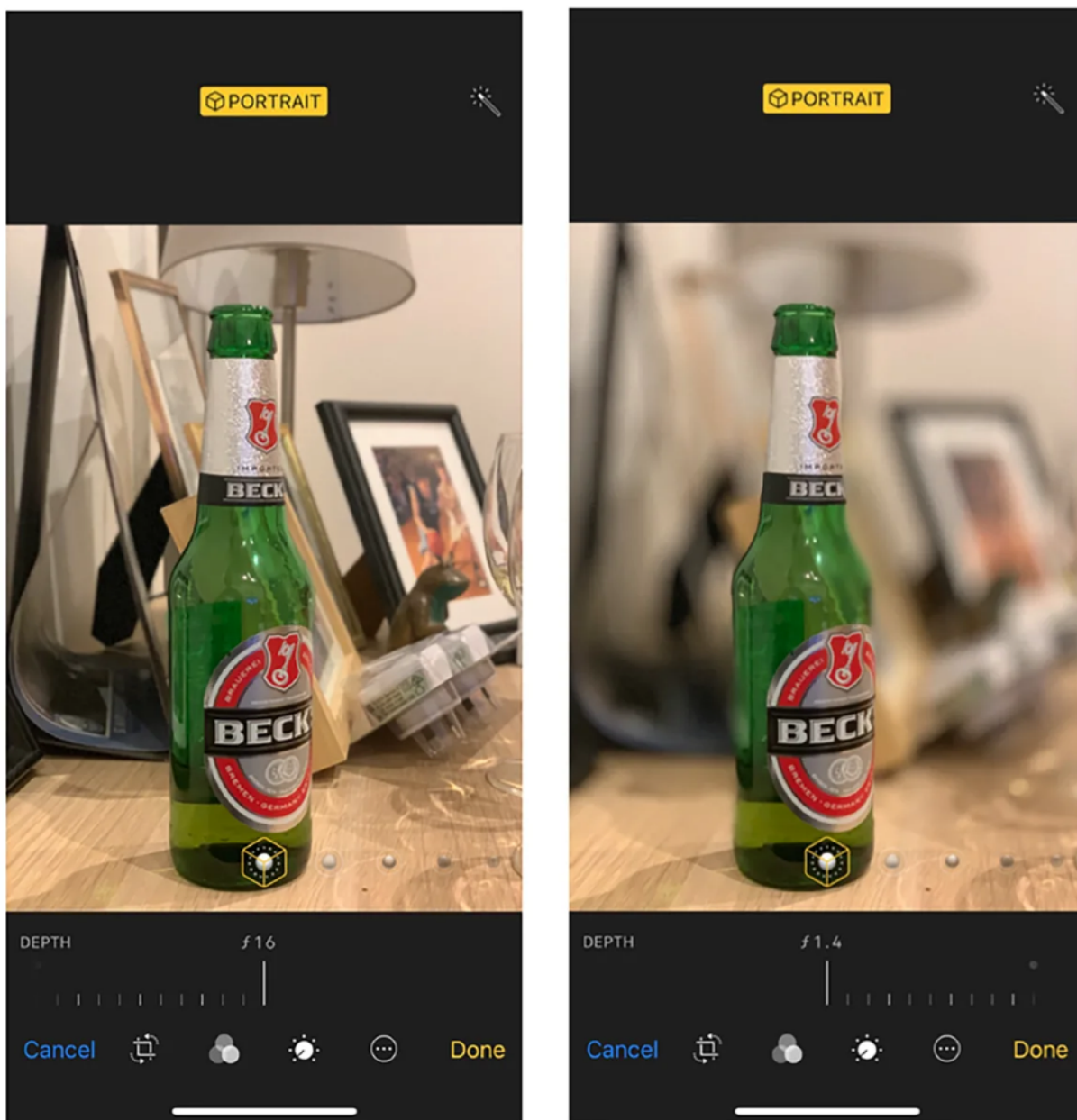
Rysunek 3. Obiektywy (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Najnowsza plotka głosi, że chińscy producenci OPPO i Huawei planują w swoich aparatach obiektywy z dziesięciokrotnym zoomem peryskopowym. Jeśli aspekt optyczny zadziała, zapewnią one lepsze nagrania sportu, dzięki przyrodzie i innych obszarów, w których wymagane są długie obiektywy. To może być warte czekania.

iPhone 13 Pro oferuje teraz cztery obiektywy — nawet przedni obiektyw do selfie ma 12 megapikseli. Zaletą tego telefonu, oprócz możliwości przełączania między obiektywami, jest to, że szerokokątny obiektyw pozwala mobilnemu dziennikarzowi na zbliżenie się do aparatu lub mikrofonu shotguna, zachowując jednocześnie ramkę MCU (średnie zbliżenie), co zapewnia czystsze audio.

Szybkość obiektywu

Kolejnym ważnym czynnikiem jest szybkość obiektywu smartfona. Należy szukać najszerzej (najszybszej) możliwej przysłony. Na przykład nowy iPhone 13 Pro ma główny obiektyw z przysłoną $f1.5$, a w ultraszerokokątnym obiektywie $f1.8$. Przysłona lub f wskazuje, jak szeroko obiektyw otworzy się w warunkach słabego oświetlenia. Im szersza przysłona (niższy f), tym droższy obiektyw. Poniższe zdjęcie, wykonane iPhonem Xs, pokazuje zdolność aparatu do zmiany bokeh (głębi ostrości) po zrobieniu zdjęcia. Jedno zdjęcie wykonane przy $f16$ ma dużą głębię ostrości, a drugie wykonane przy $f1,4$ ma małą głębię ostrości.

Rysunek 4. Bokeh (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Urządzenia do przenoszenia danych

Są to zasadniczo dyski flash zaprojektowane do łączenia się z telefonem. Generalnie istnieją dwa typy: pierwszy tworzy lokalne łącze Wi-Fi z telefonem; drugi trzeba podłączyć bezpośrednio do smartfona (Lightning, mini USB lub USB typu C). Moim zdaniem bezpośrednio podłączane są szybsze, ale dyski WiFi mogą łączyć się z wieloma urządzeniami jednocześnie. Wiele telefonów z Androidem oferuje również kartę SD.

Rysunek 5. Airstash Transfer Drive, kompatybilny z systemami iOS i Android (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Wskazówka od Ivo: nie musisz wydawać dużo pieniędzy na dysk flash o dużej pojemności z dużą ilością pamięci — służą one do szybkiego przesłania treści, po czym można je wyczyścić.

Podsumowanie

Jeśli kupujesz smartfon do pracy w mobilnym dziennikarstwie, rozważ następujące kwestie:

- Szybki chipset — kluczowy dla uruchamiania aplikacji wielowarstwowych
- Wbudowana pamięć — im więcej pamięci na dysku i pamięci RAM tym lepiej, ponieważ zapewnia to szybkie działanie telefonu podczas edycji
- Pamięć SD — jeśli potrzebujesz funkcji korzystania z wymiennych kart SD, Android to Twój wybór
- Mikrofony — dostępność mikrofonów ma istotne znaczenie. Większość firm, takich jak Sennheiser, sprzedaje mikrofony przeznaczone do smartfonów ze złączami 3,5 mm i USB-C
- Aparat — dobry aparat z szybkim obiektywem ma kluczowe znaczenie. Przednia i tylna kamery powinny być jak najbardziej zbliżone do siebie pod względem liczby megapikseli, aby móc płynnie przełączać się między nimi.
- Duży czujnik — z większą liczbą większych pikseli
- Aplikacje — oprócz umiejętności, aplikacje są najważniejszym elementem pracy mobilnego dziennikarza. W przeszłości na tanich telefonach z Androidem nie działały zaawansowane

aplikacje do edycji, ale dzisiaj nie zawsze tak jest. W Birmie, kiedy wprowadziliśmy mobilne dziennikarstwo do newsroomów, używaliśmy telefonów Xiaomi z Androidem o wartości 165 USD, które działały bardzo dobrze ze wszystkimi naszymi aplikacjami

- 5G — czy Twój telefon obsługuje 5G?

Krótko mówiąc, Twój smartfon musi być w stanie połączyć się z profesjonalnymi mikrofonami, nagrywać w rozdzielczości co najmniej 1920 x 1080 HD1 (nagrywamy więcej w 4K, ale nie zawsze), mieć wystarczająco dużo wigoru, aby uruchomić wysokiej klasy aplikacje do obsługi aparatu (FilmicPro, Camera+ 2), uruchomić zaawansowane, ale łatwe w użyciu aplikacje audio (Ferrite) i aplikacje do edycji wielowarstwowej (iMovie, Kinemaster, Luma Fusion, Power Director i VN).

Czy Twój obecny telefon potrafi to wszystko? Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, zostań przy nim. BTW, jeśli chcesz zmienić telefon, zanim wyrzucisz stary, obejrzyj film [jak samemu zrobić bezprzewodowy mikrofon](#).

Rozdział 3: Narzędzia mobilnego dziennikarza

Gdy już zdecydujesz, czy Twój telefon jest odpowiedni dla mobilnego dziennikarstwa — jest wystarczająco szybki, ma odpowiednią moc i pamięć — możesz rozważyć następujące narzędzia mobilnego dziennikarza.

Mikrofony do mobilnego dziennikarstwa

W tym artykule przyjrzymy się kilku mikrofonom Sennheisera, z których niektóre używam do pracy od prawie dekady, a także kilku stosunkowo nowym nabytkom. Porównawczą listę opcji mikrofonów różnych producentów można znaleźć w mojej najnowszej książce *The Mojo Handbook: Theory To Praxis* (Routledge).

Rysunek 1. Ivo Burum używający zestawu Sennheiser MKE 400 z lampą Panel Mini, uchwytem Beastgrip Pro (z obiektywem Kenko) i statywem Manfrotto PIXI (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Jeśli jesteś wystarczająco blisko kamerowanego obiektu, przy niewielkim lub zerowym hałasie tła, mikrofon w smartfonie lub w zestawie słuchawkowym powinien Ci wystarczyć. Jednak korzystanie z dodatkowych mikrofonów może znacznie poprawić jakość dźwięku:

1. **Mikrofony typu SHOTGUN** lub kierunkowe o superkardioidalnej charakterystyce, które rejestrują dźwięk głównie przed kapsułą mikrofonu, są niezbędne do szybkiego kręcenia materiałów z bliskiej odległości z ręki. Używam standardu branżowego – mikrofonu Sennheiser

MKH 416 – od około 25 lat. Jest jednak trochę za duży do pracy mobilnego dziennikarza, lepszą opcją do szybkiej pracy z kamerą może być mikrofon typu shotgun Sennheiser MKE 400. Mikrofon z metalową obudową o superkardioidalnej charakterystyce kierunkowości, nagrywa z przodu i z tyłu kapsuły. Zoptymalizowany pod kątem mowy, oferuje tłumienie i działa przez niewiarygodne 100 godzin na dwóch bateriach AAA. Z wcześniejszej wersji korzystam od około 6 lat.

Rysunek 2. Poprzedni Sennheiser MKE 400 i nowa wersja

Nowy Sennheiser MKE 200 to tańsza, mniejsza wersja modelu 400 — nie wymaga baterii, ma wbudowaną osłonę przeciwwiatrową, wewnętrzne mocowanie antywstrząsowe, jest dostarczany z kablami TRS-TRS i TRS-TRRS oraz futrzaną osłoną przeciwwiatrową. Niewielkie rozmiary tego przysadzistego mikrofonu z metalową obudową sprawiają, że idealnie nadaje się do użytku ze smartfonami i małymi lustrzankami cyfrowymi. Jego solidna konstrukcja i fakt, że nie potrzebuje baterii, sprawia, że jest niezawodny i idealny do szkół i zestawów studenckich.

2. **Mikrofony typu LAVALIER** o dookólnej charakterystyce doskonale nadają się do wywiadów na siedząco. Są przypinane do ubrania osoby udzielającej wywiadu w odległości 15-20 cm od ust lub można je również umieścić na biurku między dwoma rozmówcami.

Rysunek 3. Zestaw mobilny Sennheiser XS Lav USB-C

Nowy mikrofon XS Lav Mobile firmy Sennheiser to mikrofon krawatowy, który można przypiąć do koszuli. Przeznaczony do pracy w mobilnym dziennikarstwie, jest wyposażony w mini jack, który pasuje do większości smartfonów lub w konfiguracji USB-C dla urządzeń korzystających z tego złącza. Jest również dostępny w zestawie combo, który zawiera uchwyt do telefonu z wieloma śrubami mocującymi i statyw Manfrotto PIXI, wszystko za mniej niż 470 PLN. Lubię XS Lav, ponieważ jego kabel jest dłuższy niż u większości mikrofonów krawatowych i można go łatwiej ukryć.

Wskazówka od Ivo: wybierz mikrofon krawatowy z długim kablem lub kup krótki przedłużacz, aby móc ukryć kabel poza kadrem.

3. **MIKROFONY BEZPRZEWODOWE** służą do nagrywania dźwięku, gdy źródło znajduje się w pewnej odległości od smartfona, na przykład podczas demonstracji, na łodzi lub podczas wywiadu, gdzie osoby rozmawiają ze sobą w marszu.

Rysunek 4. Norweski dziennikarz nagrywający przemówienie do kamery za pomocą iPhone'a i systemu bezprzewodowego Sennheiser AVX Combo Set (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Radzę kupować najlepsze mikrofony bezprzewodowe, na jakie Cię stać, ponieważ zachowasz je przez jakiś czas. Oto kilka produktów Sennheiser, których używam:

Sennheiser AVX Combo Set jest moim ulubionym ze względu na swoją funkcjonalność i kompaktowy rozmiar. Ten zestaw combo zawiera mikrofon do ręki, bodypack i mikrofon przypinany ME2-II. Mały rozmiar sprawia, że bezprzewodowy system AVX jest idealny do pracy w mobilnym dziennikarstwie, zasięg wynosi ponad 100 metrów. Często używam tego zestawu i polecam go bardzo do pracy w *mojo*. Oto artykuł i wideo na temat AVX: <http://smartmojo.com/2015/09/17/sennheiser-avx-combo-first-look/>

Rysunek 5. Zestaw Sennheiser AVX Combo

Sennheiser XSW-D ENG Set to mały zestaw cyfrowy w paśmie 2,4 GHz, który zawiera nadajniki podłączane do dowolnego mikrofonu dynamicznego oraz wielokierunkowy mikrofon pojemnościowy ME2-II. Akumulatory pozwalają na pracę do 5 godzin. Istnieje możliwość połączenia do pięciu systemów. Przetestowałem go skutecznie ponad zasięg 75m zalecany przez Sennheisera.

Rysunek 6. Zestaw Sennheiser XSW-D ENG

Niedawno Sennheiser dodał do swojego portfolio zestaw XSW-D Portable Lav Mobile Kit, który obejmuje kabel połączeniowy zoptymalizowany pod kątem urządzeń mobilnych.

Rysunek 7. Sennheiser XSW-D Portable Lav Mobile Kit ze zoptymalizowanym kablem TRRS 3,5 mm

Wskazówka Ivo: ustaw obiekt tyłem do wiatru, aby osłonić mikrofon krawatowy, który jest przymocowany około 20 cm poniżej ust obiektu. Lub, jeśli używasz mikrofonu typu shotgun, podczas nagrywania wywiadu postaw dziennikarza mobilnego plecami do wiatru. W taki sposób osłonisz mikrofon, a każdy podmuch, który się przedostanie, uderzy w tył mikrofonu.

Uchwyty do aparatu i obiektywy

Uchwyty umożliwiają stabilniejsze ujęcia podczas filmowania z ręki i zapewniają dodatkowe możliwości mocowania obiektywów, mikrofonów, świateł i statywów. Zamocowanie obiektywu szerokokątnego na uchwycie zwiększa stabilność i umożliwia mobilnym dziennikarzom zbliżyć się do obiektu przy zachowaniu półzblżenia (*medium close-up*, MCU). Bliskość źródła dźwięku poprawia jakość audio. Nowe smartfony są wyposażone w skuteczną optykę i elektronikę stabilizującą oraz różne wbudowane obiektywy, więc uchwyty nie zawsze są potrzebne. W rzeczywistości czasami ich rozmiar może ujawnić mobilnego dziennikarza, który pracuje w strefach konfliktu, i zostanie on celem. Jeśli potrzebujesz mocowania, ale nie potrzebujesz dodatkowych obiektywów, tańszy uchwyt, taki jak w zestawach Sennheiser Mobile Kit, może być dla Ciebie.

Na rynku jest wiele uchwytów czy rigów. Używam zestawu Beastgrip Pro, który zawiera ich obiektyw szerokokątny z serii Kenko Pro 0,75. Podoba mi się dodatkowe obciążenie, do którego

jestem przyzwyczajony, sprawiające, że mój smartfon jest cięższy, co ułatwia kontrolę podczas filmowania z ręki. Jeśli uczysz mobilnego storytellingu w szkole lub na uniwersytecie i musisz zapewnić sprzęt studentom, którzy używają różnych telefonów, Beastgrip Pro jest mocnym kandydatem, ponieważ jest kompatybilny z różnymi telefonami. Inną tańszą skuteczną opcją są mniejsze, tańsze zestawy mobilne i uchwyty.

Wskazówka od Ivo: kiedy uchwyty są obciążone smartfonem, światłem i mikrofonem, sprawiają, że mobilny dziennikarz wygląda bardziej profesjonalnie. W regionach konfliktu cały ten sprzęt może krzyczeć „weź mnie na celownik”.

Statywy

Używam krótkiego statywu Beastgrip BT 50, który można przymocować do uchwytu i używać jako monopodu, aby ustabilizować ujęcia. Używam również statywu Manfrotto PIXI i uwielbiam go ze względu na czerwony przycisk blokady, dzięki któremu regulacja jest szybsza niż w BT 50. Jeśli potrzebujesz dodatkowej wysokości do nakręcenia przemowy do kamery, postaw go na dachu samochodu, na ścianie lub na szafce na dokumenty. Używam również statywu Pro Master Professional XC525C Carbon, ponieważ jest lekki, składa się do stosunkowo małych rozmiarów i ma odłączaną nogę monopodu.

Rysunek 8. Mniej rzucający się w oczy zestaw mobilny Sennheiser MKE 200 ze statywem Manfrotto PIXI

Oświetlenie

Lampy na aparat są dostępne w różnych przedziałach cenowych od 30 USD do 250 USD. Szukaj możliwości wyboru ustawień intensywności, ponieważ rozmówcy mogą uważać, że jasne światło rozprasza. Używam Manfrotto Lumimuse 8. Korzystam również z Lume Cube Panel Mini. Ma grubość 10 kart kredytowych, posiada regulację temperatury barwowej w zakresie od 3200K do 5600K i regulację jasność od 1% do 100%, dzięki czemu nie oślepisz rozmówcy.

Gimbale

Na rynku dostępnych jest wiele gimballi, które umożliwiają operatorowi płynne chodzenie lub bieganie ze smartfonem. Używam DJI Osmo Mobile 3, ponieważ jest tani (większość ma podobną cenę), składa się, jest łatwy w użyciu dla okazjonalnych operatorów. Znajdź taki, który Ci się podoba i kup go.

Rysunek 9. Gimbal Osmo Mobile 3 (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Zestawy mobilnego dziennikarza

Możesz skomponować swoje zestawy mobilnego dziennikarza w zależności od potrzeb i ilości pieniędzy, którą chcesz wydać. Oto przykłady podstawowego, średnio zaawansowanego i zaawansowanego zestawu mobilnego dziennikarza. Możesz oczywiście mieszać i dopasowywać poziom sprzętu i marek, w zależności od wymagań i budżetu.

Rysunek 10. Zestaw podstawowy z iPhone XS, MKE 200 Mobile Kit (zawiera Manfrotto PIXI i uchwyt do smartfona), mikrofon krawatowy XS Lav Mobile oraz przejściówkę TRRS na Lightning (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Rysunek 11. Zestaw pośredni z iPhone XS, XS Wireless Digital Portable Lav Mobile Kit (zawiera Manfrotto PIXI i uchwyt do smartfona), mikrofon do vlogowania MKE 200, mikrofon lavalier XS Lav Mobile, Airstash, Lume Cube Panel Mini oraz adapter TRRS na Lightning (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Rysunek 12. Zaawansowany zestaw z iPhone 12 Pro Max, MKE 400 Mobile Kit (zawiera Manfrotto PIXI i uchwyt do smartfona), bezprzewodowy system mikrofonowy AVX, mikrofon krawatowy XS Lav Mobile, Manfrotto Lumimuse Light, Airstash, TRS i TRRS na adaptery Lightning (Zdjęcie: Ivo Burum)

Aplikacje

Branża aplikacji narodziła się w 2008 roku po premierze iPhone'a. Obecnie istnieje ponad sześć milionów aplikacji na Androida, iOS i inne platformy.

Aplikacje aparatu

Używam natywnej aplikacji aparatu iPhone'a, z wyjątkiem sytuacji, gdy potrzebuję wyższego poziomu kontroli i wtedy używam:

- **Filmic Pro** na iOS i Androida to najczęściej używana zaawansowana aplikacja kamery wideo, z oddzielnym balansem bieli, pomiarem światła i punktami ostrości, zmienną liczbą klatek na sekundę, bitratem i monitorowaniem dźwięku w czasie rzeczywistym.
- **Camera+**: to prawdopodobnie najlepsza aplikacja kamery na rynku, oferująca kontrolę obrazu na wysokim poziomie, stabilizację, oddzielne ustawienia ekspozycji i ostrości, balans bieli oraz kontrolę nad jasnością, kolorem i wyostrażaniem.

Wskazówka od Ivo: naucz się nagrywać za pomocą natywnej aplikacji aparatu w telefonie i skoncentruj się na ekspozycji, kadrowaniu i nagrywaniu ujęć, które opowiadają historię. Gdy zabraknie Ci funkcjonalności, poszukaj wydajniejszej aplikacji.

Aplikacje dźwiękowe

Nagrywam dźwięk za pomocą aplikacji aparatu. Jeśli potrzebujesz formatu audio 96 kb/s, bezstratnego (ALAC/CAF) lub Wave, możesz wypróbować jedną z tych dwóch doskonałych aplikacji audio:

- **Ferrite** (iOS) to prawdopodobnie najlepsza aplikacja audio, z której korzystałem, ponieważ jest bardzo przyjazna dla użytkownika, a darmowa wersja oferuje tak wiele funkcji, że możesz nigdy nie potrzebować płatnej.
- **RecForge II** to doskonała, w pełni funkcjonalna aplikacja do nagrywania dźwięku na Androida, która wydaje mi się nieco skomplikowana, podobnie jak moim studentom.

Aplikacji do edycji

Poniżej znajdują się najbardziej funkcjonalne na rynku aplikacje do edycji do zaawansowanego mobilnego dziennikarstwa:

- **iMovie** jest natywną aplikacją iPhone'a i był jedną z pierwszych aplikacji oferujących wiele ścieżek wideo. Zapewnia wszystkie funkcje potrzebne do szybkiej edycji profesjonalnych historii, ale brakuje jej potężnego narzędzia do tworzenia napisów i wyciszania dźwięku kluczowych klatek. Zawiera greenscreen (chroma). Świetna aplikacja do nauki (za darmo).
- **LumaFusion** to stosunkowo nowa aplikacja na iOS i prawdopodobnie najpotężniejsza z aplikacji do edycji. Ma sześć ścieżek wideo i sześć ścieżek audio (plus sześć osadzonych), funkcje przycinania i zakotwiczania, korekcję kolorów, tytuły warstwowe, dźwięk klatki kluczowej i jest oznaczona jako profesjonalny pakiet do edycji. Jest to w pełni funkcjonalna aplikacja do edycji, która przebija wiele edytorów komputerowych.
- **Kinemaster** był pierwszą profesjonalną aplikacją do edycji na smartfony z funkcjami, które działają na platformach iOS i Android. Oferuje Chroma key (greenscreen), łatwe w użyciu narzędzie do tworzenia napisów, rozmycie, manipulację dźwiękiem i wiele więcej. Kinemaster jest darmowy, ale dodaje funkcje oraz usuwa znak wodny w ramach płatnej subskrypcji.

- **VN** to kolejna wielościeżkowa, wieloplatformowa aplikacja do edycji, która umożliwia dobrą kontrolę nad obrazem i dźwiękiem, ma cztery ścieżki wideo i wiele ścieżek audio, łatwe w użyciu narzędzie do tworzenia tytułów, klatki kluczowe, animacje i wiele więcej, a wszystko to za darmo, bez znaku wodnego. VN ma również wersję na PC.
- **Power Director** to kolejna w pełni funkcjonalna wieloplatformowa aplikacja do edycji, która umożliwia wiele ścieżek wideo i audio, potężne efekty, wbudowane funkcje gradientów i odtwarzanie w rozdzielczości 4K. Bezpłatna instalacja, a następnie subskrypcja 56,99 USD rocznie. Ma wersję desktopową.

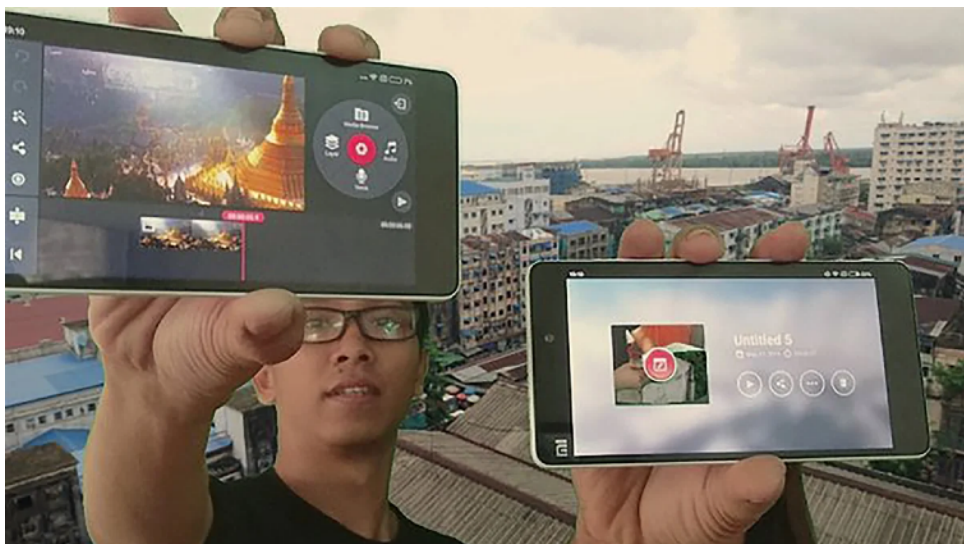
Kluczowe funkcje, których należy szukać w aplikacjach do edycji:

- *Wideo wielościeżkowe*: aplikacja z co najmniej dwiema ścieżkami wideo.
- *Dźwięk wielościeżkowy*: poszukaj co najmniej trzech ścieżek audio plus dźwięk w filmie.
- *Miksowanie dźwięku*: Wszystkie pięć aplikacji zawierają narzędzie do miksowania dźwięku. Najmniej skuteczny jest iMovie.
- *Tłumienie dźwięku*: Polega na wybieraniu kluczowych klatek audio w celu podniesienia lub obniżenia określonych poziomów dźwięku w kluczowych punktach.
- *Przejścia*: możliwość wykonywania różnych przejść między klipami wideo i ścieżkami audio.

Rysunek 13. Tłumienie dźwięku (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

- *Chroma Key*: Wiele aplikacji opisanych powyżej oferuje funkcję Chroma Key (greenscreen). Poniżej znajduje się przykład Chroma Key w Kinemaster. Kompozycja została wykonana przez nakręcenie dziennikarza na zielonym ekranie, a następnie nakręcenie szerokiego ujęcia miasta przed wklejeniem miasta zamiast zielonego ekranu. Po latach pracy w telewizji te udogodnienia dostępne na smartfonie zmieniają zasady gry.

Rysunek 14. Kinemaster Green Screen (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

- **Tytuły:** Kinemaster i Luma Fusion zawierają potężne narzędzia do tworzenia tytułów z różnymi czcionkami. Funkcja tytułów w iMovie jest szczątkowa, dlatego podczas korzystania z iMovie zazwyczaj importuję gotowe wideo do Kinemaster, Luma Fusion lub VONT, aby dodać tytuły.
- **Napisy:** Często używam narzędzi Kinemaster i Luma Fusion do tworzenia napisów. Jednak używam również dwóch dyskretnych aplikacji do tworzenia napisów:
 - **DIY Subtitles** to aplikacja, w której stosunkowo łatwo ręcznie utworzymy napisy.
 - **Mixcaptions** tworzy napisy automatycznie i działa na tyle dobrze, aby zaoszczędzić nasz czas. Oferuje kilka stylów i trzy rozmiary czcionek. Gdy aplikacja utworzy napisy, możesz zmienić te, które są nieprawidłowe.
- **Gradienty w wideo:** używam Video Grade, która ma 14 funkcji do naprawy niedoświetlonych lub nieprawidłowo zbalansowanych ujęć. Wiele aplikacji do edycji ma wbudowaną funkcję gradientów.

Urządzenia do przenoszenia danych

Smartfony zapychają się plikami i często usuwamy wartościowe treści, aby zwolnić miejsce. Nie usuwaj swoich multimediiów — możesz ich potrzebować, aby zaktualizować swoją historię lub je sprzedać. Używam urządzeń transferowych do przenoszenia i przechowywania multimediiów oraz czyszczenia smartfona. Wersja z Lightning na urządzenia z systemem iOS to iXpand firmy Sandisk; Airstash firmy Maxell to urządzenie WiFi działająca z różnymi platformami.

Wskazówka od Ivo: nie usuwaj multimediiów z urządzenia mobilnego, dopóki nie zrenderujesz projektu – swojej osi czasu, do wideo!

Powerbanki

- Używam Powerstation AC 22000 mAh, co daje mi od 24 do 100 dodatkowych godzin zasilania.

Rozdział 4: Tworzenie historii w mobilnym dziennikarstwie

W 1993 roku, pracując w telewizji, uczyłem wybrane grupy naszych odbiorców, jak używać małych cyfrowych kamer wideo (DV) do opowiadania własnych historii do seriali telewizyjnych z użyciem materiałów nakręconych przez użytkowników.

W 2007 roku pojawienie się iPhone'a było kolejną fundamentalną zmianą. Przynajmniej dla mnie stało się jasne, że technologia mobilna, taka jak kamery DV, zdefiniuje sposób, w jaki produkowaliśmy telewizję, a nawet sposób, w jaki prowadziliśmy dziennikarskie śledztwa. To był moment olśnienia.

Rysunek 1. Autor pracujący jako mobilny dziennikarz wypowiada się bezpośrednio do kamery w Jangonie (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Do 2010 roku cały proces produkcyjny, nawet najważniejszy etap – edycję, kończyliśmy na telefonie. To nadało mobilnym opowieściom swój własny, odmienny i niepowtarzalny głos.

Jest to szczególnie ważne w świecie, „gdzie państwo, politycy i wydawcy kierujący się agendą próbują nałożyć kaganiec na media i wolność słowa” – mówi Rana Sabbagh, redaktorka MENA dla OCCRP.

Za pomocą smartfona można nagrywać i edytować niemal wszystkie rodzaje treści wideo. Ale praca solo ma zarówno wady, jak i zalety. Dziennikarze mogą rozważyć następujące punkty rozwoju historii i całego workflow podczas pracy nad mobilną opowieścią.

Historia

Historia jest wszystkim, bez niej stracisz publiczność, a bez tego równie dobrze możesz robić coś mniej wymagającego.

Philip Bromwell, dziennikarz wideo z irlandzkiego RTÉ, który pracuje w przestrzeni mobilnej, mówi: *„Moja praca wymaga ode mnie opowiadania historii i musimy pamiętać, że publiczność nie dba o to, jak tworzone są treści, ale będzie angażować się w dobrą historię”*. Skupienie Bromwella na publiczności i historii, nie na technologii, jest ważne. *„Chociaż umiem filmować i montować, moją podstawową umiejętnością jest bycie opowiadaczem”* — mówi. *„Z pewnością nie jestem „gadzieciarzem” i nie mam takiej obsesji jak inni na punkcie najnowszego sprzętu mojego”*.

Skupienie się na historii umożliwia mobilnemu dziennikarzowi wybór odpowiedniego sprzętu. Na przykład nagrywanie sportu może wymagać lustrzanki cyfrowej i zestawu z długimi obiektywami, aby móc kręcić z dystansu. I odwrotnie, w rozdartym wojną Jemenie mały mobilny zestaw może uczynić dziennikarza mniej widocznym celem.

Jak więc znaleźć TĘ historię? Najpierw musisz podążać za swoją pasją, potem decydujesz, czy masz odbiorców dla swojego pomysłu, następnie musisz wiedzieć, kim są dobrzy i źli ludzie, zrozumieć ich drogę i mieć dostęp do wszystkich graczy.

Zanim rozwiniesz swój pomysł, wybierz temat, poznaj swój rynek i zadaj następujące pytania:

- **Kim jest moja publiczność?** Dlaczego historia jest opowiadana, kto ogląda, jaka jest demografia, jaki jest imperatyw polityczny i kulturowy?
- **Pod jakim kątem?** Na czym się skupia historia i jak najlepiej to osiągnąć twórczo i redakcyjnie?
- **Jaki styl?** Czy jest to forma publicystyczna, seria krótkich opowiadań, długie śledztwo, czy jest to narracja, a może wywiady?
- **Jaka jest struktura?** Jaki jest początek, środek i zakończenie; kto będzie mówił, kiedy i jakie elementy będą potrzebne do wsparcia struktury opowieści?

Ponieważ koncepcja staje się bardziej skoncentrowana na fabule, przedstawiam bardziej szczegółową listę kontrolną, którą nazywam **SCRAP**:

- **Story** - historia: co to jest i dlaczego się o tym mówi?
- **Characters** - postacie: kto najlepiej to opowie i dlaczego?
- **Resolution** - rozwiązanie: jaka jest struktura i dlaczego?
- **Actuality** - rzeczywistość: co zostanie nakręcone, kiedy i dlaczego?
- **Production** - produkcja: gdzie to się robi, jaka jest logistyka i jak to wyprodukuję?

SCRAP pomaga odpowiedzieć na 5 podstawowych pytań dziennikarstwa — kto, co, kiedy, gdzie, dlaczego i jak. Aby lepiej zrozumieć relacje między Twoją historią a jej odbiorcami, rozważ następujące kwestie:

- **Wartość** historii.
- **Wartość** wpłynie na **znaczenie** historii.
- **Bliskość** historii wpłynie na **znaczenie**.
- **Wybitność** historii może przebić **bliskość**.
- **Zainteresowanie** ludzi może wzrosnąć dzięki **wybitności**.

Postać

Wiadomości przekazane przez mobilnych dziennikarzy mogą być przełomowe i nieplanowane, więc jeszcze ważniejsze jest szybkie określenie, na czym koncentruje się historia i kim są najlepsze postacie/rozmówcy, którzy pomogą opowiedzieć historię. Wiedza o tym, kogo filmować, jest ważna przy planowaniu produkcji wideo w mobilnym dziennikarstwie. W przeciwieństwie do druku, nie możesz tak po prostu obdzwonić wszystkich — mobilni dziennikarze potrzebują treści wizualnych. Na przykład nie możemy zadzwonić do kogoś z szybkim wywiadem telefonicznym — rozmówcy muszą być przed kamerą, więc zarządzanie czasem i oczekiwaniami ma kluczowe znaczenie.

Na przykład, z kim mam przeprowadzić wywiad na miejscu wypadku i, co ważne, z kim porozmawiać najpierw? Czy mogę poprosić kierowcę karetki o komentarz podczas wprowadzania kroplówki do ramienia osoby poszkodowanej? Jeśli nie, jak mam to nakręcić jako przebitkę, aby móc zadać pytania, gdy ratownik będzie wolny? Co jest najbardziej istotne w przełomowej historii o bośniackim grobie wojennym? Więcej ciał, dłuższe wywiady ze świadkiem czy mężczyzna ze zdjęciami swojej zaginionej rodziny, który według niego jest wśród zmarłych? Czy potrzebuję tego wszystkiego? Jeśli tak, to jak to wszystko nagram i jak umieszczę w krótkiej relacji wideo? Najlepszym sposobem na określenie, kto jest istotny, jest:

- Zestaw swoich potencjalnych rozmówców ze swoim planem strukturalnym (patrz poniżej) i oczekiwaniami odbiorców.

Kiedy już zatwierdzisz rozmówców, być może będziesz musiał zmienić swoją strukturę i sposób, w jaki będziesz wykorzystywać swojego bohatera:

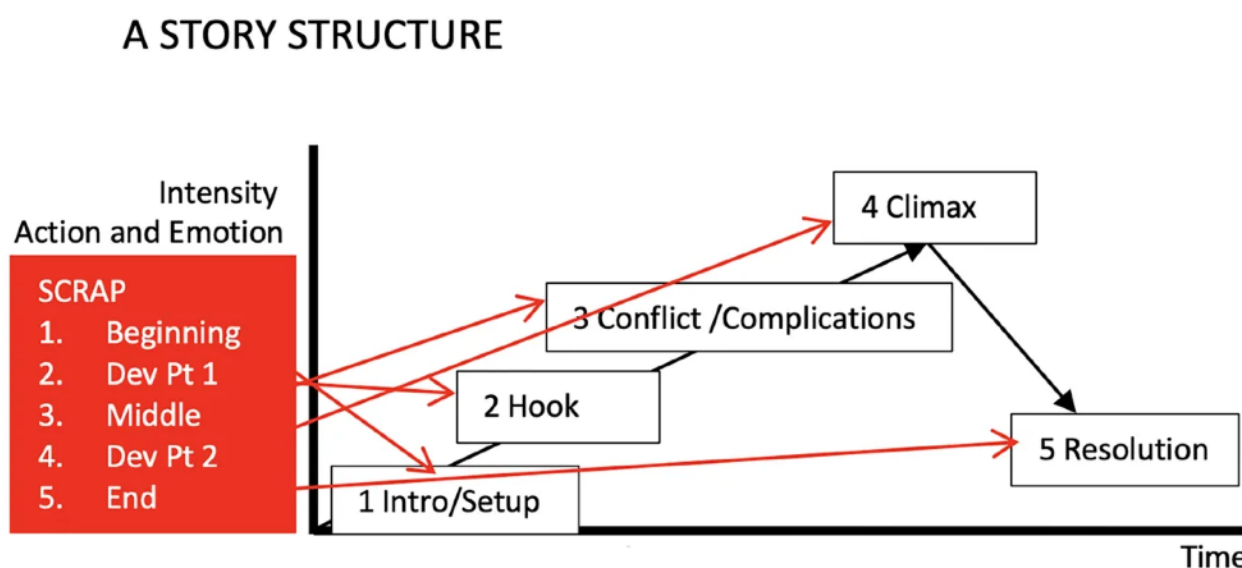
- Czy historia zacznie się od przedstawienia rzeczywistości przez rozmówcę, czy narracji z przebitkami?
- Kiedy w historii usłyszymy wypowiedź głównego rozmówcy?
- Kogo użyję, aby opowiedzieć o kulminacji i jak będę tworzyć i dążyć do tego momentu?
- Kogo użyję do zamknięcia historii?

- Czy mam zezwolenia?
- Czy mam materiały alternatywne, przebitki, aby przedstawić moich rozmówców i uzupełnić zredagowane momenty ich wywiadu i moją narrację?

Ogólnie rzecz biorąc, możesz odpowiedzieć na powyższe pytania, gdy zaczniesz obmyślać strukturę swojej historii.

Wskazówka od Ivo: jeśli masz wybór między inteligentnym rozmówcą a angażującym rozmówcą, wybierz tego drugiego, jeśli nie możesz mieć obu. Zawsze możesz dodać faktycznie inteligentnych bohaterów za pomocą narracji i przebitek.

Struktura

Rysunek 2. Macierz strukturalna (autor Ivo Burum)

Następnie tworzę prostą, pięciopunktową, strukturalną mapę tego, jak może potoczyć się moja historia. Ta macierz robi trzy ważne rzeczy: (a) przedstawia różne punkty fabuły, (b) działa jako lista kontrolna historii i postaci oraz (c) jest początkiem mojego planu edycji.

Ponieważ prawdziwe badania tematu odbywają się w terenie, a historia się zmienia, musisz zrozumieć swoje opcje i być przygotowanym na zmianę swoich poglądów na sytuację. Tutaj pomagają prosty plan strukturalny. Zamiast narzucać z góry, plan skupia się na historii, a mobilny dziennikarz jest otwarty na nowe pomysły. Plan jest również listą kontrolną, która pomaga zdecydować, czy wszystko zostało ujęte przed końcem zdjęć.

Macierz postaci opowieści

Historia jest zbudowana wokół WYDARZENIA, które ma wpływ na naszego BOHATERA. Oczami BOHATERA jesteśmy świadkami akcji, konfliktu, emocji, rozwoju wizualnego i dramatycznego, skupionych w miejscu, które nazywamy WYDARZENIEM.

Film działa najlepiej, gdy koncentruje się na WYDARZENIACH (które zapewniają wartość), widzianych oczami BOHATERA (co sprawia, że przekaz jest prawdziwy, osobisty i emocjonalny), który RYZYKUJE utratę wszystkiego (stawka i dramat).

Jednym z zadań dziennikarza mobilnego jest zaprojektowanie STRUKTURY wokół WYDARZEŃ, które opowiadają HISTORIĘ i wywołują określone EMOCJE. W gruncie rzeczy to, co my, jako mobilni dziennikarze, robimy, opowiadając HISTORIĘ, to uchwycenie emocjonującej DROGI BOHATERA.

Wydarzenie powoduje zmianę w bohaterze, która wyraża się w kategoriach wartości (wpływu) i często jest osiągana poprzez próbę pokonania przeszkody (konfliktu). Jako dziennikarze mobilni musimy szukać tej ZMIANY, a w szczególności RYZYKA, którego doświadcza nasz BOHATER(-zy).

Zapytaj: Co może stracić nasz bohater, jeśli nie dostanie tego, czego chce?

Rozdział 5: Nagrywanie historii w mobilnym dziennikarstwie

Przede wszystkim zasady fabuły i koncentracja na historii powinny zawsze dyktować odpowiednią technologię i podejście — mobilne czy hybrydowe. Po opracowaniu historii (patrz poprzedni rozdział), istnieje kilka kluczowych obszarów, którymi można się zainteresować podczas nagrywania historii w mobilnym dziennikarstwie.

Sprzęt

Smartfon, w terminologii medialnej, to szwajcarski szczyroryk na sterydach — kreatywny zestaw w kieszeni. Zestaw mobilnego dziennikarza będzie się różnić w zależności od pracy i regionu. Na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej prawdopodobnie nie miałbyś rozbudowanych zestawów, ponieważ są zbyt oczywiste. Rana Sabbagh, była redaktorka Jordan Times i korespondentka Reutersa, mówi, że praca na małą skalę umożliwia prasie „pracę i poruszanie się w opresyjnych sytuacjach, w których obywatele i policjanci mogą utrudniać pracę dziennikarzom i gdy duże kamery robią z nich cele”. Praca z małymi zestawami może oznaczać większą swobodę i mniejsze ryzyko.

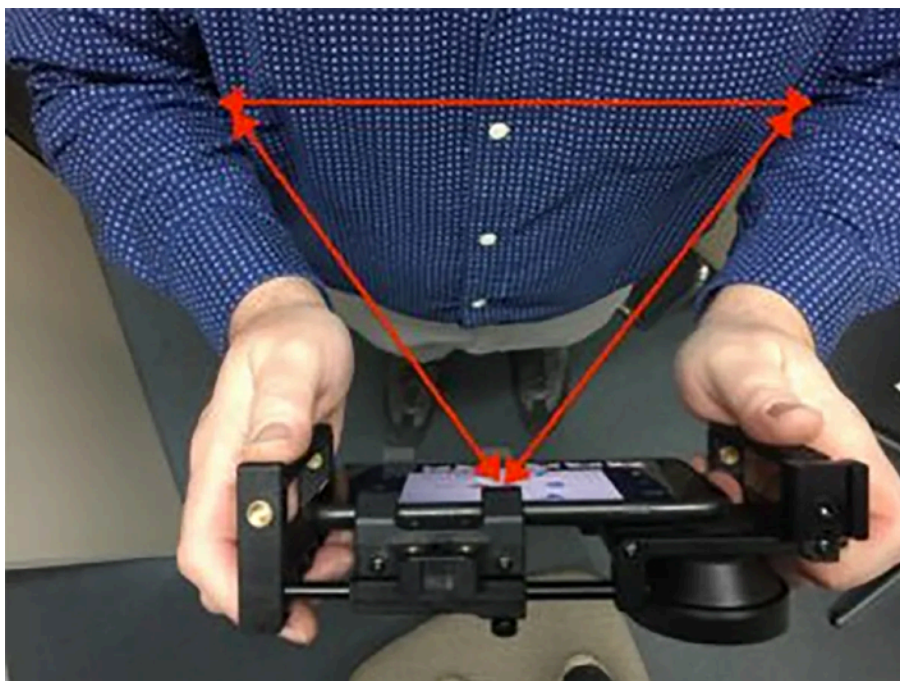
Rysunek 1. Autor z różnorodnym sprzętem moja (zdjęcie dzięki uprzejmości Ivo Burum)

Właściwe korzystanie ze smartfona nie zawsze jest łatwe, a efektywne korzystanie z zaawansowanych aplikacji wymaga pewnej praktyki. Typ aplikacji często zależy od historii, którą chcesz opowiedzieć. Eksperymentuj więc z aplikacjami i podejmij świadomą decyzję na podstawie wykonywanej pracy.

Sposób relacjonowania

Historie wideo wymagają obrazków. Zasadniczo istnieją dwa rodzaje sposobu relacjonowania — taki, który zaaranżowałeś, i faktyczny, który nie trzeba modyfikować. Tak czy inaczej, szukasz dobrze skomponowanych ujęć i sekwencji, które opowiadają historię. Moje doświadczenie jako producenta i operatora pracującego przy międzynarodowych wydarzeniach bieżących w trudnych regionach sugeruje, że statyw może spowolnić i szybko zrobić z Ciebie cel. Używaj statywów do długich wywiadów, długich, szerokich panoram i zbliżeń z długim obiektywem, w przeciwnym razie ćwicz pracę z ręki, blisko obiektu, na szerokim obiektywie.

Wskazówka od Ivo: podczas pracy z ręki przyciśnij łokcie do ciała i trzymaj smartfon dwiema rękami. Ten trójkąt zapewnia dodatkową stabilność, podobnie jak uchwyt do smartfona, taki jak Beastgrip. (Tak, czujesz się jak Dalek, ale tylko na początku.)

Rysunek 2. Stabilizacja ujęcia z ręki (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Niezależnie od sposobu relacjonowania ważne jest, aby zastanowić się nad następującymi pytaniami:

- Czy historia będzie miała dramatyczny początek ze zbliżeniami, wymowne szerokie ujęcie, dynamiczną rzeczywistość na przebitkach, narrację, wywiad?
- Jaki ujęcia alternatywne są potrzebne, aby wprowadzić rozmówców, zrobić główne kadry okładkowe i stworzyć narrację, oraz skompresować lub rozwinąć sekwencje, aby zaakcentować punkty fabularne?
- Jakie wywiady i fakty są wymagane, aby zapewnić wartość?
- Jak zamkniesz historię i jakie wizualizacje i dźwięk są wymagane?

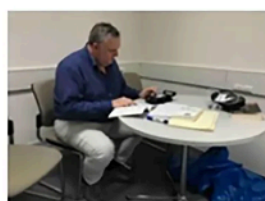
Poniżej znajduje się kilka szablonów do opracowania sposobu relacjonowania.

Rysunek 3. Standardowe rozmiary kadrów (opracowanie: Ivo Burum)

Sprawdź swoje kadrowanie. Ogólnie rzecz biorąc, używaj półzblżenia (MCU) do wywiadów i zmień na średnie ujęcie (MS), jeśli twój rozmówca trochę się porusza. Oto kilka podstawowych rozmiarów ujęć.

Klasyczna **zasada pięciu kadrów**. Ten szablon można wykorzystać do opisanie prostej czynności i zlokalizowanego wydarzenia — zestawienie ujęć z narracją i innymi elementami oraz sposób ich edycji nadaje utworowi tempo i powagę.

Szerokie ujęcie (Wide shot) opisujące, gdzie dzieje się historia, używane do ustalenia

Zbliżenie na to, co się dzieje, zapewnia dynamiczną i pouczającą perspektywę.

Zbliżenie na to, kto to robi. Staraj się unikać profili takich jak ten na tym obrazku. Bycie bardziej frontem do obiektu jest zawsze bardziej wyjawiające i bardziej dramatyczne.

Ujęcie ponad ramieniem tego, jak to się robi, odwołuje się do „gdzie”, „kto” i „co” w jednym kadrze. Jest to często dość dynamiczny kadr i może obejmować drugą osobę, która ogląda

Specjalne ujęcie, które może, ale nie musi, zawierać głównego bohatera. W tym przypadku również ktoś zмага się z podobną czynnością.

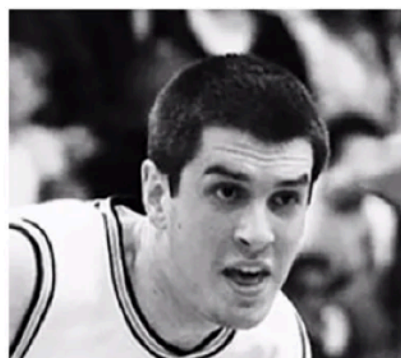
Spójrz na te trzy kadry. Jest to wykadrowane to samo ujęcie, ale każdy kadr zapewnia inne wrażenie. Tak więc wybór kadru jest niezbędny do opowiedzenia historii. Od której klatki zacząłbyś i dlaczego?

Fokus na grze

Fokus na graczu w akcji

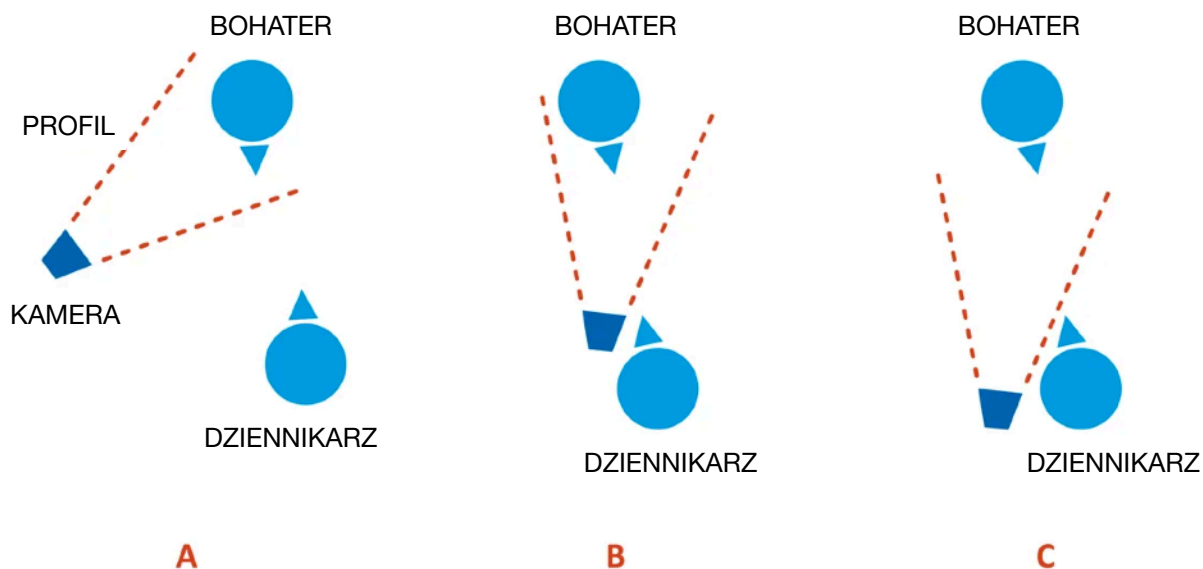
Powiększenie pokazuje większe emocje

Rysunek 5. Opcje kadrowania (opracowanie: Ivo Burum)

Dodaj wywiad, narrację, odpowiednie przebitki, i jeśli ukończyłeś dobrze zaplanowaną listę SCRAP i masz trochę uchwyconych „emocji”, będziesz mieć surowy materiał do zredagowania mocnej historii. Pięć rodzajów ujęć (rys. 4), które tworzą sekwencję, oraz główny wywiad i narracja, opowiedzą Twoją podstawową historię. Ale twoja historia może mieć od pięciu do trzynastu sekwencji, z których każda jest identyfikowana przez styl kadru(-ów) i każda ma rolę strukturalną. Planując te ujęcia/sekwencje, najłatwiej (jeśli to możliwe) ułożyć je w kolejności, w jakiej będą edytowane. Dlatego moją radą jest nauczenie się sekwencjonowania relacji poprzez sfilmowanie czegoś, co ma określony proces i strukturę. Na przykład poćwicz filmowanie kogoś, kto gotuje makaron, robi jajka i bekon lub używa tokarki do ukształtowania drewnianego bloku w nogę stołu — ile różnych sekwencji jest wymaganych, aby zrelacjonować każdy z powyższych procesów i wyedytować je z, powiedzmy, 30 minut w dwuminutowy film? Ile przebitek będziesz potrzebować? A co z narracją?

Proste ujęcia procesowe, w których struktura jest oczywista, umożliwiające skupienie się na relacji, a w szczególności sekwencje z naciskiem na emocje, informacje, przebitki, wywiady to elementy wymagane do przekształcenia długiego procesu w krótki film.

Zrozumienie linii wzroku jest również ważne. Jeśli ustawisz się na wywiad z jedną kamerą, możesz rozważyć ustawienie frontalnej linii wzroku - schemat „B”. W wielu regionach całkiem akceptowalne jest trzymanie kamery z przodu — na wysokości klatki piersiowej lub talii — i proszenie rozmówcy o odpowiedź przed kamerą. Przyjmując ustawienie „B”, umieść kamerę jak najbliżej przodu, a dziennikarza umieść obok obiektywu. Tradycyjne ustawienie wywiadu nakazywałoby umieścić kamerę za linią twoich oczu - schemat „C”, ale nie w przypadku jeśli pracujesz solo. Ustawienie „C” jest używane podczas pracy z kamerzystą, który może sprawdzić kadr.

Rysunek 6. Linie wzroku (Ivo Burum)

Jeśli potrzebujesz ujęcia profilowego - schemat „A”, możesz to zrobić, ale unikaj ujęć profilowych z następujących powodów:

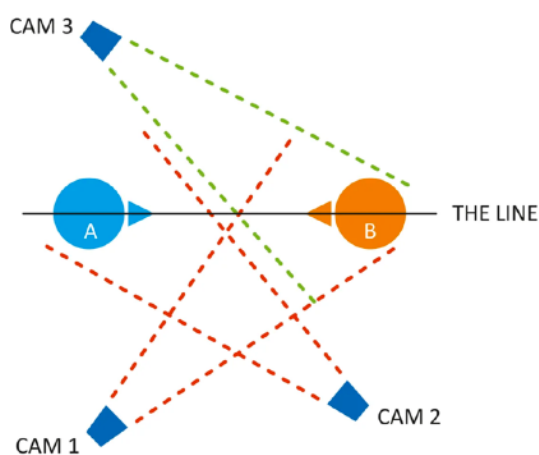
- Masz większą różnorodność kadrów, bez poruszania się, jeśli filmujesz z przodu.
- Podczas robienia ujęć z przodu aparat można łatwo uzbroić w obiektyw szerokokątny.
- Możesz nawet wykorzystać zoom, aby uzyskać zbliżenie (nie jest to zalecane, chyba że jest to konieczne).

Ujęcie z przodu (lub prawie z przodu) jest mocniejsze, ponieważ widzimy twarz osoby, jej oczy i emocje, a wszystko to bez odsuwania kamery od linii wzroku.

Oto kilka wskazówek dotyczących robienia ujęć i sekwencji:

- Przełącz smartfon w tryb samolotowy, aby uniknąć niechcianych połączeń i zakłóceń Wi-Fi.
- Upewnij się, że bateria jest naładowana.
- Upewnij się, że masz miejsce w telefonie.
- Powiadom kogoś, gdzie i kiedy będziesz filmować.
- Użyj planu strukturalnego, aby wyraźnie widzieć, co sfilmowałeś i ile zostało do sfilmowania; pomoże to podczas kręcenia i edycji.
- Przygotuj konkretne badania i pytania dla swojego rozmówcy i porównaj je ze strukturą swojej historii.
- Ujęcia obiektu lub zza ramienia nagrywaj z użyciem światła.
- Nie używaj statywu, chyba że musisz.

- Aby zapewnić stabilność, ułóż kształt litery V ze smartfonem, rękami i łokciami wciśniętymi w ciało (patrz rysunek 2 powyżej). Używanie szerokiego obiektywu pomaga również w utrzymaniu stabilności.
- Zawsze włącz aparat i poczekaj, aż licznik zacznie odliczać czas, zanim zaczniesz zadawać pytania.
- Zadawaj pytania otwarte, na które nie ma odpowiedzi „tak” lub „nie”.
- Skadruj swojego rozmówcę na półzblizeniu (MCU), chyba że porusza rękami; w takim przypadku wybierz szersze ujęcie średnie (MS).
- Staraj się filmować przebitki przez co najmniej 10 sekund, aby upewnić się, że są stabilne i umożliwić użycie wielu sekcji nagrania.
- Zawsze wykonuj kilka sekund statycznego kadru przed i po panoramowaniu, aby panoramowanie było stabilne na obu końcach i w rezultacie otrzymasz trzy potencjalne kadry.
- Nagraj przebitkę przed wywiadem, na przykład gdy wchodzisz do budynku, w trakcie rozmowy z rozmówcami i zaraz po wywiadzie.
- Kiedy robi się gorąco, myśl o informacjach (historii), a nie o ujęciach.
- Stały ruch w kadrze lub ruch spowodowany przesunięciem aparatu może tworzyć bardziej dynamiczne ujęcia.
- Zwróć uwagę na kierunek ekranu i regułę 180 stopni, która nakazuje pozostawać (trzymać kamerę) po jednej stronie linii ekranu. Rysunek 7 pokazuje linię ekranu i w tym przykładzie, jeśli nasze kamery stoją po jednej stronie linii, osoba A zawsze będzie rozmawiać od lewej do prawej, a osoba B od prawej do lewej i do siebie nawzajem. Aczkolwiek, naucz się łamać zasady i nudną linię, używając neutralnych ujęć z bliska, które umożliwiają przekroczenie linii. To jeden z powodów, dla których przebitki są tak ważne.

Rysunek 7. Kierunek ekranu (opracowanie: Ivo Burum)

- Użyj odpowiedniego sprzętu mobilnego dziennikarza.

Aspekty relacjonowania, które należy wziąć pod uwagę, to:

- W jaki sposób wywiady i narracja stworzą płynność i podbicia historii?
- Nie zapomnij o szczegółowych ujęciach i zdjęciach prezentujących lokalizację.
- Kiedy czujesz, że masz wystarczająco dużo przebitek, zrób jeszcze więcej.
- Czy będziesz potrzebować ścieżki dźwiękowej z atmosferą w pomieszczeniu — zwykle nagrywanej przez co najmniej 30 sekund, jest to ciągłe nagranie dźwiękowe używane w postprodukcji w celu przykrycia i wygładzenia kontrastowych cięć audio.
- Czy wymagane będą grafiki oraz jak i skąd będą one pochodzić?
- Jeśli jest to dzieło historyczne, lub aktualizacja materiału, czy zostaną wykorzystane materiały archiwalne, skąd one będą pochodzić i kto za to zapłaci?
- Czy będzie potrzebna wypowiedź dziennikarza do kamery, a jeśli tak, to dlaczego? Wypowiedzi do kamery mogą być skuteczne, gdy nie ma przebitek, nie ma wywiadów ani nagrań wydarzenia, a także do umiejscowienia dziennikarza w lokalizacji. Podczas kręcenia wypowiedzi do kamery staraj się, aby była krótka — 8-10 sekund, jedna myśl w zdaniu i jedno zdanie w akapicie. Wybierz słowo kluczowe dla każdego akapitu. Powtórz wypowiedź bez pauzowania. Jeśli jest jakiś problem, to zazwyczaj jest w skrypcie. Jeśli naprawisz scenariusz i nadal schrzaniś nagranie, włóż ostry kamień do buta. Kiedy skoncentrujesz się na kamieniu, nagraj wypowiedź.

Dźwięk

Nagrywanie dźwięku w terenie polega na przygotowaniu się z odpowiednimi mikrofonami i strategią dźwiękową, aby umożliwić reagowanie na sytuację na miejscu. Zadanie nagrywania audio jest bardziej skomplikowane, ponieważ mobilni dziennikarze przeważnie działają samodzielnie, lokalizacje mogą być hałaśliwe, a podczas szybkiego nagrywania wideo na miejscu nie zawsze można być blisko źródła dźwięku.

W trudnych i zmieniających się sytuacjach dźwiękowych proponuję:

- Zawsze miej przy sobie mikrofon typu shotgun podłączony do telefonu/uchwyty i mikrofon krawatowy w torbie, abyś mógł szybko reagować.
- Jeśli potrzebujesz, aby rozmówca jednocześnie szedł i wypowiadał się, użyj mikrofonu bezprzewodowego.
- Jeśli potrzebujesz czystszej brzmienia własnego pytania, użyj rozdzielacza i omikrofonuj siebie mikrofonem krawatowym. Pamiętaj, że mikrofony rozmówcy i zadającego pytania są zazwyczaj nagrywane na tej samej ścieżce na Twoim smartfonie. Więc postaraj się, aby Twój głos i głos rozmówcy się nie nakładały.

- Jeśli potrzebujesz oddzielnych ścieżek, użyj urządzenia takiego jak Zoom H1, aby zarejestrować drugą ścieżkę audio. Nagraj klaskanie na początku nagrania, aby zsynchronizować dwie ścieżki w edycji.

Podsumowując, historie wideo to coś więcej niż radio z obrazkami. Zrozumienie natury układanki w łączeniu elementów wideo w celu stworzenia płynnej historii jest kluczowym krokiem w workflow mobilnego dziennikarza. Potrzebujesz dyscypliny w swoim podejściu, aby z powodzeniem połączyć wszystkie elementy. Praca mobilnego dziennikarza to całościowy i zorganizowany proces. Musisz być sprytny i gotowy do reagowania na sytuację na miejscu. Musisz myśleć i pracować jak dziennikarz i skupiać się, nagrywać i edytować historię jak filmowiec. Pozostawanie etycznym, działanie zgodnie z prawem oraz zrozumienie technologii — ale nie ograniczanie się przez nią — również stanowi część pracy. Wiedza, jak to wszystko zrobić, jest trudna, ale kontrola, jaką zapewnia mobilnym dziennikarzom nad ich historiami, podnosi na duchu. Daj sobie szansę, a uśmiechniesz się szeroko, patrząc na rosnące możliwości.

Rozdział 6: Nagrywanie dźwięku na smartfonie

W branży telewizyjnej mamy powiedzenie „w oczekiwaniu na dźwięk” i jest to najprawdziwsza prawda. Dźwiękowcy zawsze na coś czekają, np. na wyłączenie klimatyzacji lub zniknięcie hałasu samochodu, a my czekamy z nimi. A gdy już nie czekamy na dźwięk, często traktujemy go jako dodatek. Jednak ze wszystkich nagranych elementów to dźwięk jest najważniejszy.

Oto kilka wskazówek dotyczących nagrywania dźwięku, które zebrałem przez lata mojej pracy w telewizji, produkcji i szkoleniach z mobilnego dziennikarstwa, które pomogą Ci w mobilnej pracy.

Mobilni dziennikarze zazwyczaj pracują bez operatora dźwięku i muszą być świadomi problemów z audio podczas wywiadów, kręcenia przebitek i nagrywania dźwięku wydarzenia. To trudna zonglerka, ale przy odrobinie praktyki mobilni dziennikarze mogą stać się bardzo skutecznymi jednoosobowymi zespołami.

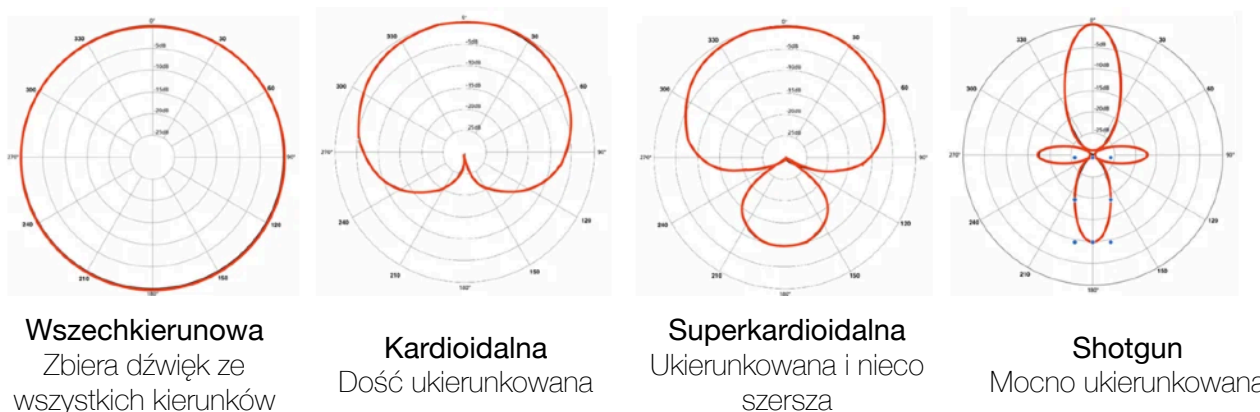
Rysunek 1. Mobilni dziennikarze nagrywają dźwięk na miejscu potencjalnego morderstwa (Źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Dźwięk z miejsca zdarzenia

Czyste nagranie dźwięku zaczyna się od strategii — posiadania odpowiedniego sprzętu i wiedzy, jak go używać — zrozumienia parametrów zadania i odpowiedniego planowania. Jeśli nagrywasz mowę, jeden z mikrofonów dynamicznych lub tańszych mikrofonów krawatowych wymienionych w rozdziale o narzędziach mobilnego dziennikarza może być odpowiedni do Twojej pracy. Na konferencji prasowej, demonstracji lub imprezie sportowej, gdzie kable mogą być problemem, najlepiej sprawdzi się konfiguracja bezprzewodowa. Jednak niezależnie od tego, czy używasz mikrofonu krawatowego, shotguna, czy mikrofonu bezprzewodowego, najpierw trzeba zrozumieć zasady nagrywania dźwięku.

Ogólnie rzecz biorąc, im bliżej źródła dźwięku znajduje się mikrofon, tym dźwięk jest ostrzejszy i bogatszy. Polaryzacja lub charakterystyka kierunkowości mikrofonu określa kierunek zbierania dźwięku — z przodu, z boku, z tyłu lub dookoła kapsuły mikrofonu:

- Mikrofony *dookólne* (wszechkierunkowe) mają 360-stopniową charakterystykę odbioru i doskonale nadają się do umieszczenia na stole w celu nagrywania kilku źródeł lub do użytku jako mikrofony krawatowe.
- Mikrofony *kardiodalne* lub *superkardiodalne* i *superkierunkowe* typu *shotgun* mają węższą charakterystykę odbioru i są dostępne jako mikrofony do ręki lub nakamerowe używane przez twórców wiadomości i filmów dokumentalnych oraz dziennikarzy mobilnych.

Rysunek 2. Charakterystyki kierunkowości (autor: Ivo Burum)

Oto kilka wskazówek dotyczących nagrywania dźwięku w przypadku jednoosobowego zespołu lub mobilnego dziennikarza w różnych scenariuszach:

Nagrywanie dźwięku w relacjach rzeczywistości

Relacje rzeczywistości to treści wrażliwe na upływ czasu, których nie trzeba aranżować – policja, karetka pogotowia czy świadkowie wypadku – to nie wszystkie zadania dziennikarza. Czasem nazywane alternatywnym materiałem, krótkimi ujęciami wmontowywanymi w główne ujęcia, przebitkami i kilkoma innymi nazwami, relacje rzeczywistości są używane podczas edycji, aby stworzyć atmosferę, okładkowe kadry i nadać historii wartości.

Wskazówka od Ivo: nigdy nie nagrywaj relacji rzeczywistości ani przebitek z włączonym wyciszeniem ponieważ nigdy nie wiesz, co zostanie powiedziane.

Nakamerowe mikrofony o charakterystyce kardiodalnej, superkardiodalnej i superkierunkowej mogą być właściwą opcją dla mobilnych dziennikarzy relacjonujących rozwój szybkich wydarzeń, głównie dlatego, że mobilni dziennikarze zwykle pracują blisko źródła, a nie na długim obiektywie. Te mikrofony nakamerowe mają kierunkową charakterystykę i skupiają się na dźwięku z kierunku, w którym są skierowane.

Profesjonalna załoga może obejmować dźwiękowca. Jednak podczas kręcenia wydarzeń bieżących kamerzysta może wyciągnąć kabel rejestratora dźwięku i włączyć tylko nakamerowy mikrofon (kierunkowy lub shotgun). Dźwiękowiec może kontynuować nagrywanie na cyfrowym rejestratorze, podczas gdy on i operator wędrują swobodnie, rejestrując rzeczywistość wideo i audio podczas rozwoju wydarzeń.

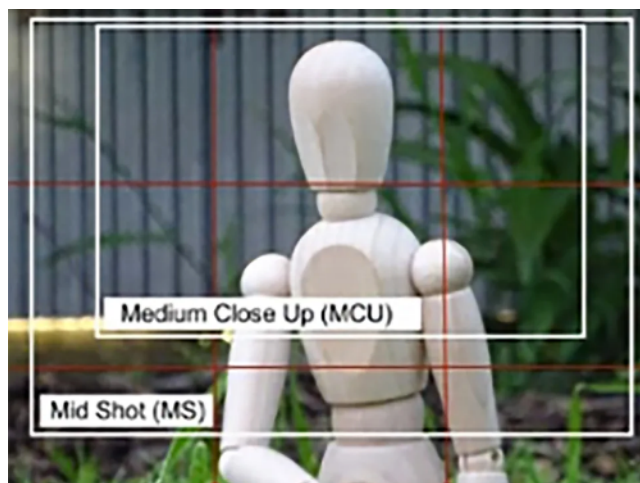
W tym rozdziale zaprezentujemy niektóre mikrofony Sennheisera, które idealne nadają się do pracy mobilnego dziennikarza. Bardziej wyczerpującą listę można znaleźć w książce *The Mojo Handbook: Theory to Praxis* (Routledge). Jeśli chcesz lub potrzebujesz pojemnościowego mikrofonu kierunkowego z tłumieniem, aby umożliwić nagrywanie w cichym lub głośnym otoczeniu, Sennheiser MKE 400 może być dla Ciebie. Tańszą opcją jest MKE 200. Są to kompaktowe mikrofony kierunkowe, które mają wbudowane mocowanie amortyzujące i nowatorską metalową osłonę przeciwwietrzną. Oba mikrofony są dostarczane z martwym lisem (futrzaną osłoną przeciwwietrzną) do użytku podczas nagrywania dźwięku przy ekstremalnym wietrze na zewnątrz.

Rysunek 3. Mikrofony kierunkowe Sennheiser MKE 400 i MKE 200 (kompozycja autorstwa Ivo Buruma)

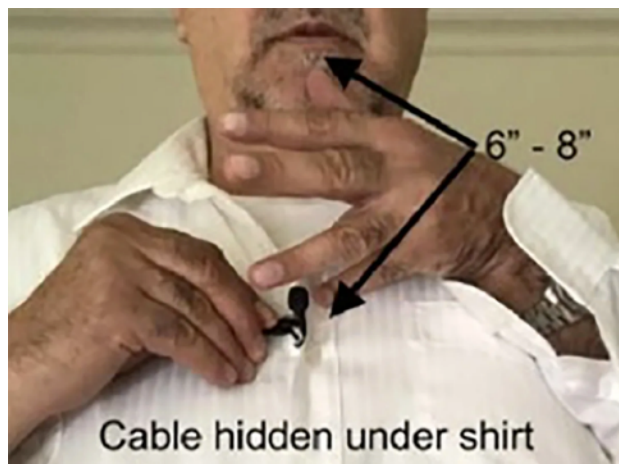
Nagrywanie dźwięku wywiadu

Indywidualne wywiady są zazwyczaj nagrywane w półzbliżeniu (*medium close up*, MCU), które jest wykadrowane wokół obszaru klatki piersiowej; wystarczająco blisko, aby poczuć emocje i umożliwić dźwiękowcowi (podczas pracy z ekipą) trzymać mikrofon na wysięgniku blisko krawędzi kadru. Mobilni dziennikarze kręcą większość wywiadów w MCU i bez rejestratora dźwięku. Dla bardziej energicznego rozmówcy, nieco szerszy średni plan (*mid shot*, MS) może być lepszy.

Rysunek 4. Kadrowanie (autor: Ivo Burum)

Do nagrywania wywiadów preferowane są *mikrofony krawatowe* lub inaczej *lavalier*. Przypięte od 15 do 20 cm (rozciągnięta ręka) od ust rozmówcy, znajdują się blisko źródła dźwięku i są osłonięte od wiatru przez ciało osoby udzielającej wywiadu. Kabel mikrofonowy powinien mieć co najmniej 2 m długości, jak w nowym XS Lav, aby można go było schować pod koszulą.

Rysunek 5. Umieszczenie mikrofonu (autor: Ivo Burum)

Mikrofony typu shotgun o charakterystyce kardiodalnej i superkardiodalnej, użyte ze smartfonem, będą działać dobrze, jeśli zostaną umieszczone w odległości mniejszej niż metr (750 mm) od rozmówcy i nie będzie zbyt wiele hałasu w tle. Rozmówcę należy ustawić w taki sposób, aby obcy hałas uderzał w plecy dziennikarza i tył mikrofonu.

Wskazówka od Ivo: użycie szerokokątnego obiektywu w smartfonie umożliwia mobilnym dziennikarzom zbliżenie kierunkowego lub nakamerowego mikrofonu do obiektu i źródła dźwięku, zachowując jednocześnie kadr MCU.

Jeśli rozmówcy siedzą obok siebie, spróbuj użyć mikrofonu wszechkierunkowego umieszczonego między nimi. Alternatywnie, rozdzielacz podłączony do smartfona umożliwia korzystanie z dwóch mikrofonów podczas wywiadu z dwoma osobami. Otrzymasz dwa różne kanały audio, które są nagrywane jako jedna ścieżka na smartfonie. Jeśli potrzebujesz dwóch ścieżek do edycji, musisz nagrać jednego z rozmówców osobno, na przykład na rejestratorze H1 Zoom lub za pomocą aplikacji audio, która nagrywa podzielone ścieżki (i synchronizuje je w edycji).

Wskazówka od Ivo: jeśli chcesz mieć węższy obszar rejestrowanego dźwięku, ustaw się tak, aby mikrofon był bliżej obiektu i pracuj na stabilniejszym szerszym obiektywie i szerszym kadrze.

Mikrofony do ręki: są często używane w bardzo hałaśliwych lokalizacjach, gdzie reporter podsuwa mikrofon rozmówcy i przypomina to trochę jak operator mikrofonu na tyczce macha tyczką. Dzięki praktyce, mobilni operatorzy solo mogą skutecznie i szybko wykorzystać tę technikę.

Rysunek 6. Systemy mikrofonów bezprzewodowych, z jednym z moich ulubionych systemów, Sennheiser AVX combo i moim nowym zestawem XSW (Kompozycja: Ivo Burum)

Wskazówka od Ivo: unikaj przekazywania mikrofonów do ręki rozmówcom, którzy zawsze będą odsuwać ich od ust i machać nimi.

Mikrofony bezprzewodowe najczęściej występują jako krawatowe lub trzymane w ręku. Używają wbudowanego nadajnika, a nie kabla, aby wysłać sygnał z odległości do 150 metrów do odbiornika umieszczonego na aparacie lub smartfonie. Mikrofony bezprzewodowe są używane, gdy reporter lub rozmówca porusza się lub znajduje się w pewnej odległości od aparatu lub smartfona.

Wskazówka od Ivo: Kup najlepszy zestaw mikrofonów bezprzewodowych, na jaki Cię stać, ponieważ prawdopodobnie go nie zmienisz.

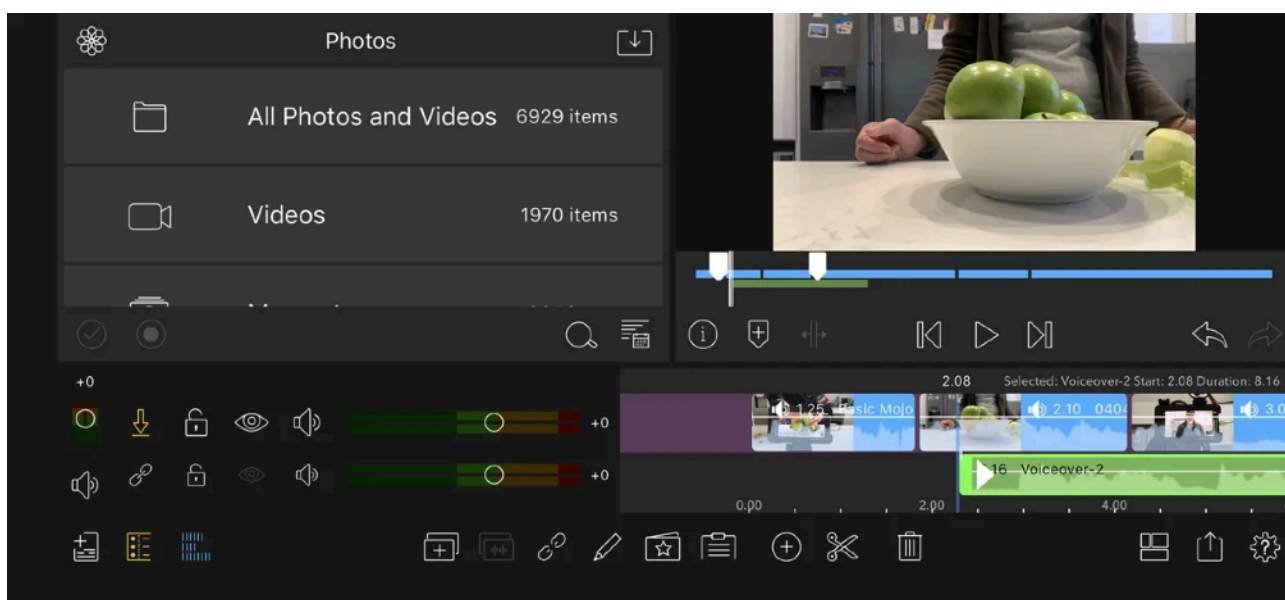
Rejestratory cyfrowe mogą być przydatne do oddzielnego nagrywania dźwięku, gdy potrzebne są dwie ścieżki, na przykład w sytuacji „z łodzi na łódź” lub w małym samolocie, gdzie możliwości są ograniczone. Zoom H1 jest mały, tani i skuteczny. Używam też rejestratora PCM Tascam DR-10C, który mieści się w dłoni dziecka. Jest często używany jako zapasowe urządzenie pośrednie podczas nagrywania bezprzewodowego, a jego ustawienia można zmienić, aby działał jako urządzenie rejestrujące.

Wskazówka od Ivo: jeśli filmujesz dwóch rozmówców, poproś ich, aby nie wchodzili sobie w słowo podczas rozmowy.

Nagrywanie dźwięku narracji

Narracja jest zwykle nagrywana podczas edycji, a w przypadku mobilnych dziennikarzy nawet na miejscu zdarzenia. Na smartfonach najczęściej nagrywam narrację jako wideo z dźwiękiem do Rolki z aparatu (iOS) i Galerii (Android).

Wskazówka od Ivo: podczas szybkiej pracy najlepiej jest zapisywać narrację w tym samym folderze na smartfonie, co wideo.

Rysunek 7. Narracja (autor Ivo Burum)

Najprostszym sposobem na zrobienie tego na smartfonie jest przyłożenie dłoni do obiektywu, aby ujęcie było czarne i łatwo rozpoznawalne jako narracja, i nagranie narracji jako wideo. Oznacza to, że wszystkie zasoby (wideo i audio) znajdują się w tym samym folderze w aplikacji, dzięki czemu nie musisz szukać swojej narracji podczas edycji. Możesz wyciąć dźwięk z czarnego wideo podczas edycji lub po prostu zakryć go przebitkami. Inną szybką opcją jest użycie narzędzia funkcji nagrywania głosu w aplikacji podczas edycji.

Wskazówka od Ivo: na miejscu zdarzenia nagraj narrację w samochodzie zaparkowanym w cichym miejscu, w pokoju hotelowym między dwoma materacami ustawionymi jako namiot lub po prostu na ławce w parku z kurtką na głowie. Nie nagrywaj w komorze echowej, takiej jak klatka schodowa.

Upewnij się, że Twój mikrofon jest kompatybilny z Twoim sprzętem; mikrofony kompatybilne ze smartfonami są wyposażone we wtyczki TRRS (tip, ring, ring, sleeve) z trzema gumowymi pierścieniami. Wtyczki TRS (tip, ring, sleeve) z dwoma gumowymi pierścieniami są zwykle używane w lustrzankach cyfrowych. Zestawy mobilne Sennheiser MKE 200 i 400 są dostarczane z kablami TRS i TRRS.

Rysunek 8. Kable TRS i TRRS (kompozycja: Ivo Burum)

Wskazówka od Ivo: nowsze mikrofony mogą być kompatybilne z wieloma platformami, automatycznie wybierając między TRS i TRRS.

Wskazówki dotyczące nagrywania dźwięku:

- Zawsze włączaj tryb samolotowy, aby nie odbierać połączeń i unikać zakłóceń Wi-Fi.
- Zawsze miej na wszelki wypadek mikrofon kierunkowy dla smartfona.
- Zawsze miej przy sobie mikrofon krawatowy.
- Zawsze należy mieć przy sobie zapasowe baterie do mikrofonów zasilanych bateryjnie.
- Zawsze miej osłonę przeciwwietrzną do filmowania na zewnątrz.
- Zawsze nagrywaj w odległości jednego metra od rozmówcy, aby uniknąć hałasu w tle.
- Zawsze wykonaj test i sprawdź dźwięk na początku nagrania, a następnie sprawdź nagrany dźwięk przed opuszczeniem każdej lokalizacji.
- Zawsze nagrywaj najlepszy możliwy dźwięk w terenie. Nie polegaj na możliwości poprawienia go później w postprodukcji.

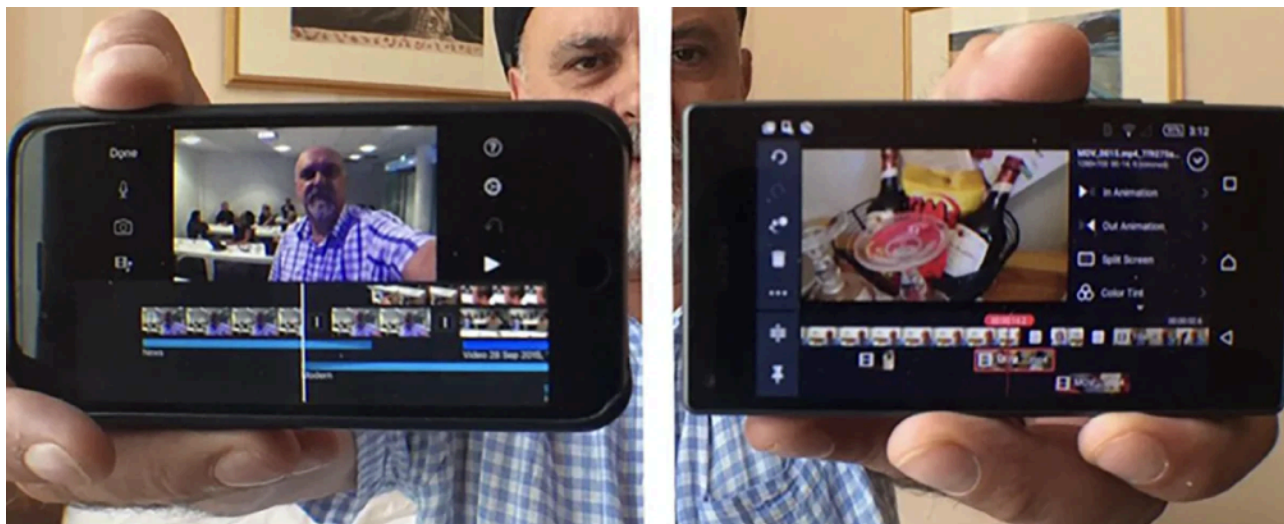
Każde ujęcie traktuj jak pracę za granicą, w której za pierwszym razem musisz wszystko nagrać czysto, ponieważ już tam nie możesz wrócić.

Jeśli masz czas, upewnij się, że masz ścieżkę z nagraniem otoczenia — 30 sekund naturalnego dźwięku z miejsca kręcenia materiału. Można ją umieścić pod przebitkami, aby uzyskać płynne przejścia audio w edycji.

Na koniec najlepszą wskazówką, jaką kiedykolwiek otrzymałem w zakresie nagrywania dźwięku, jest umieszczenie mikrofonu blisko źródła dźwięku i słuchanie lokalizacji — to nadal jest kluczem do nagrywania dynamicznego dźwięku z miejsca zdarzenia.

Rozdział 7: Edycja na smartfonie

Synonimem edycji na smartfonie jest rosnąca tendencja do uwielbiania nowych aplikacji i publikowania w mediach społecznościowych o nowych wydarzeniach tak szybko, jak to możliwe.

Rysunek 1. Platformy edycyjne (źródło zdjęcia: Ivo Burum)

Możliwość filmowania, edytowania i publikowania za pomocą smartfona umożliwia wciągające, transgraniczne reportaże. Rana Sabbagh, starszy redaktor na Bliski Wschód i Afrykę Północną (MENA) w OCCRP, uważa, że wszyscy dziennikarze powinni nauczyć się redagować reportaże na telefonie komórkowym. *„Edycja generuje różnorodność w opowiadaniu historii i lokalny punkt widzenia”*. Sabbagh dodaje: *„praca na telefonie komórkowym jest często bezpieczniejsza niż noszenie dużej kamery i zestawu do edycji na laptopie”*.

Dzisiejsze mobilne aplikacje do edycji pozwalają mobilnym dziennikarzom na przesuwanie przebitek, zmienianie przejść, wyciszanie dźwięku, miksowanie muzyki, tworzenie wszechstronnych napisów, renderowanie i wysyłanie projektów do różnych witryn docelowych z niemal dowolnego miejsca z połączeniem internetowym. Android lub iOS — to nie ma znaczenia. Ale ważna jest nie tylko technologia — funkcje — ale także zestaw umiejętności, którym dysponujesz.

Edycja wideo to sposób myślenia o zbieżnych stanach natychmiastowej możliwości. Mówiąc dokładniej, jest to język wizualny i forma pisania cyfrowego, która umożliwia dziennikarzom opowiadanie historii wideo. Oto kilka podstawowych wskazówek dotyczących edytowania i publikowania mobilnych historii za pomocą telefonu.

Spędziłem dosłownie tysiące godzin w edytorach, a oto podsumowanie tego, co robię na każdym z kluczowych etapów.

Planowanie edycji w terenie

Przygotuj plan swojej historii (SCRAP) na wczesnym etapie cyklu produkcyjnego i użyj go jako szkicu mapy edycji. SCRAP odpowiada na pięć podstawowych pytań dziennikarstwa (kto, kiedy, co, gdzie i dlaczego) i wraz z pięciopunktową fabułą i planem strukturalnym tworzy moją pierwszą mapę edycji. Używam tego planu, aby zanotować elementy, które nagrywam – moje pytania podczas wywiadu, nagranie aktualnej sytuacji i przebitki – w odniesieniu do określonych punktów strukturalnych, które zanotowałem. Pokazuje to, co nakręciłem (czego brakuje) i jak najlepiej wykorzystać moje treści podczas edycji (patrz rozdział Tworzenie historii w mobilnym dziennikarstwie).

Rozpoczęcie edycji

Jest ważne, aby rozpocząć, zwłaszcza gdy nie możesz się zdecydować, jak zacząć. Ponad 30 lat temu Ulla Ryghe, redaktor Ingmara Bergmana, dała mi najtrudniejszą lekcję montażu, kiedy powiedziała: „Ivo, musisz nauczyć się zabijać swoje dzieci”. Rozpoczęcie montażu pomaga określić, które ujęcia i wywiady działają, a które można wyrzucić — zabić.

Zacznij od najmocniejszych elementów — nagrań aktualnej sytuacji, fragmentów wywiadów, przebitek, muzyki i/lub narracji — które najlepiej oddają emocje związane z historią. Przemówienie do kamery może być również bardzo skuteczne, jeśli dziennikarz jest w centrum zamieszek. Nie daj się ugrzęznąć, dopracowując swoją edycję, zanim znajdziesz strukturę i wyłaniającą się historię. Gdy historia zostanie ułożona na twojej osi czasu, dopiero wtedy dodaj przebitki (chyba że przebitki mają przełomowe znaczenie na wcześniejszym etapie).

Wskazówka od Ivo: spróbuj skonstruować historię, aby odpowiedzieć na pytania widzów w kolejności, w jakiej według Ciebie mogą się pojawić.

Cięcie historii

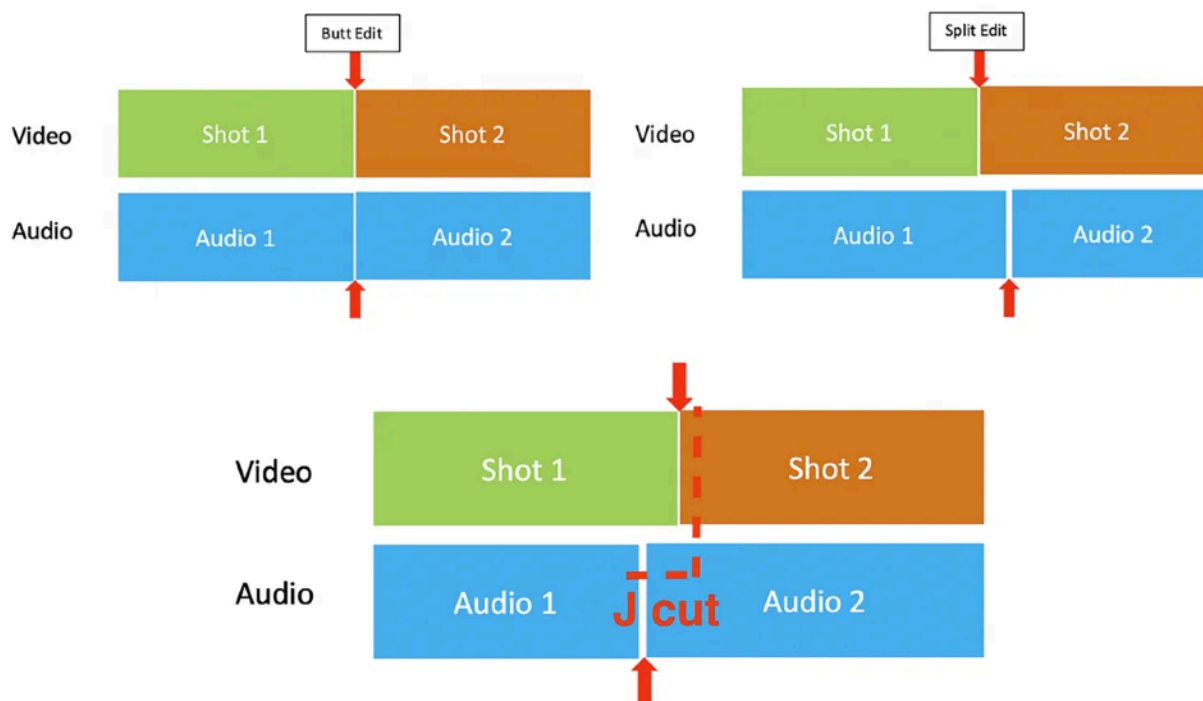
Korzystanie z aplikacji do edycji wideo z co najmniej dwiema ścieżkami wideo (V1 i V2) umożliwia cięcia historii w V1, pozostawiając V2 do dodania przebitek. Pomaga to skupić się na historii — dodawaniu i wycinaniu ujęć z wywiadu i nagrań aktualnej sytuacji — a nie na przebitkach. Jednak dwie ścieżki wideo umożliwiają również wczesne dodawanie materiału alternatywnego (przebitki) i przesuwanie go podczas finalnego cięcia.

Rysunek 2 poniżej opisuje edycję na wzór szachownicy, zawierający wypowiedź do kamery (PTC, *piece to camera*), wywiady, przebitki i narrację. Pozwala zastąpić, skrócić lub wydłużyć przebitki po ich wstawieniu, czego nie można łatwo zrobić podczas edycji z tylko jedną ścieżką wideo.

V2		Wide Shot		CU1	CU2	
V1	PTC 1		Interview			PTC2
A1		Nar1		Nar2		
A2		Add	music here			

Powyższy schemat pokazuje, w jaki sposób można rozszerzyć szerokie ujęcie, aby nakładało się na część wywiadu i jak zrobić to samo ze zbliżeniami CU1 (*close-up*) lub CU2. Stwarza to bardziej dynamiczną edycję. Ścieżka A2 służy do dodawania muzyki lub efektów.

Zmiana przejścia audio „na styk” („*butt edit*”, gdzie jeden klip styka się bezpośrednio z następnym) na przejście podzielone lub inaczej zastosowanie cięć „J-cut” i „L-cut” (gdzie dźwięk z klipów nakładają się na początku lub na końcu klipu) zapewnia bardziej dynamiczne i szybkie tempo edycji — wcześniejsze wyciszenie dźwięku (cięcie J) i wydłużenie dźwięku (cięcie L)).

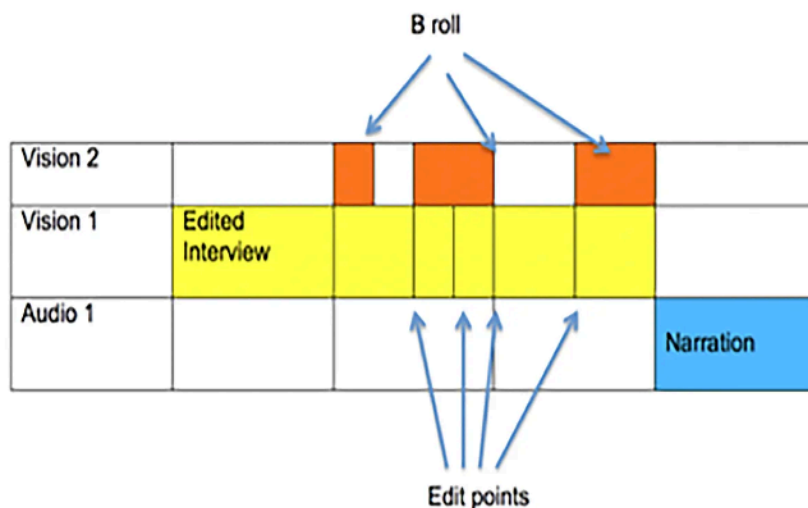

Rysunek 3. Cięcie równe i w kształcie litery J (opracowanie: Ivo Burum)

Edycja przebitek (*B roll*)

B roll, przebitki lub krótkie ujęcie wmontowane w ujęcie podstawowe zakrywają niechciane powiększenia i ostre cięcia w wywiadzie, mogą ukrywać błędy w nagrywaniu, narracji kolorów i są używane do skrócenia lub rozszerzania sekwencji.

W trakcie i/lub tuż po wywiadzie zanotuj potrzebne Ci przebitki. Rozmówca mógł wspomnieć o ważnej mapie. Aby ułatwić edycję tej sceny, przebitka może zawierać sekwencję z osobą patrzącą na swoją mapę, w szerokim ujęciu (*wide shot*, WS), w zbliżeniu (*close up*, CU) i zbliżeniu na szczegóły mapy.

Rysunek 4. B roll (opracowanie: Ivo Burum)

Pisanie i edytowanie narracji

Narracja służy do kompresji chaotycznych dialogów, rozszerzania sekwencji oraz do przechodzenia między elementami i strukturą opowieści. Popycha historię do przodu, odnosząc się do kończących się synchronizujących wstawek i wprowadzając pojawiające się wideo. Nazywa się to opisywaniem wchodzących i wychodzących obrazów.

Pisaliśmy i nagrywaliśmy narracje w samochodzie, siedząc w parku lub w apartamencie hotelowym między dwoma materacami, nawet w pociągu jadąc na montaż. W mobilnej ekosferze często dzieje się tak na miejscu zdarzenia, gdzie kluczowy jest pięciopunktowy plan, z bazgrołami dotyczącymi lokalizacji i notatkami z narracją.

Przeczytaj narrację do zewnętrznego mikrofonu podłączonego do smartfona i umieszczonego około 15-20 cm od ust. Nagrywaj dźwięk (jako obraz i dźwięk) bezpośrednio w aplikacji aparatu, zasłaniając dłonią obiektyw, aby kadr był czarny. Umożliwia to szybkie odnalezienie go podczas edycji, ponieważ będzie on znajdować się w tym samym folderze, co Twój film, a będąc czarnym, będzie się wyróżniał. Możesz także użyć funkcji nagrania głosu w aplikacji do edycji.

Z wyjątkiem sytuacji, w których potrzebujesz dźwięku o bardzo wysokim bitrate'cie lub określonych formatach, nie musisz używać osobnej aplikacji audio do nagrywania narracji wideo. Potrzebny będzie jednak dobry mikrofon.

Rysunek 5. Mikrofony (kompozycja: Ivo Burum)

Pisząc i planując długość narracji, możesz pracować nad trzema słowami na sekundę – prędkością, z jaką zwykle czytamy w telewizji. Jeśli Twój film trwa siedem sekund, potrzebujesz około 21 słów narracji.

Wskazówka od Ivo: narracja nie powinna powtarzać tego, co zostało powiedziane w pierwszych słowach wchodzącego nagrania audio.

Oto kilka podstawowych wskazówek dotyczących pisania i nagrywania narracji podczas edycji:

- Używaj nieformalnego języka
- Opisuj zdarzenie w czasie teraźniejszym i zaangażowanym głosem, aby publiczność poczuła wartość
- Używaj głównie prostych fraz i zdań — jedna myśl na frazę lub zdanie
- Zdania powinny mieć około 5–25 słów
- Jeśli potrzebujesz, użyj rąk, aby pomóc w modulacji i interpunkcji i uzyskać rytm
- Nie moduluj każdego słowa, jak prezenter wiadomości
- Nie czytaj i nie raportuj, opowiedz nam historię
- Pamiętaj, że pierwszych kilka słów często nie jest słyszalnych, ponieważ publiczność dostraja się do historii

Wskazówka od Ivo: szybko stwórz surową narrację, aby ustalić długość i strukturę historii, a następnie dodaj przebitki i dopracuj edycję.

Finalne cięcie

Gdy edycja jest z grubsza zrobiona (ze wstawionymi przebitkami), jesteś gotowy na dokładne, ostateczne cięcie. Historia często nie klei się na osi czasu, nie posuwa się do przodu dlatego, że sekwencja zawiera zbędne informacje. Jeśli masz ten problem, spróbuj wykonać następujące czynności:

- Wróć i obejrzyj materiał raz, nie zmieniając niczego
- Rób notatki o tym, co działa, a co nie
- Wróć do początku i rozpocznij finalne cięcie:
 - dodaj lub zamień ujęcia z wywiadów i przebitki
 - przesun przebitki w lewo lub w prawo na osi czasu, aby uzyskać najlepszy efekt
 - skróć ujęcia, aby pozbyć się nagłych przerw (wszelkie luki, których nie powinno tam być)
 - upewnij się, że słowa nie są obcinane
 - ponownie zarejestruj i wgraj szkic narracji.

Każdy ma swoje podejście, ale ja szukam następujących czynników podczas cięcia:

- Emocje — cięcie zawiera momenty emocji
- Fabuła — cięcie wyostrza i przesuwa fabułę do przodu
- Rytm — cięcia pojawiają się we właściwym czasie, aby pomóc w podbiciu fabuły
- Względność ekranu i fabuły — czy rozumiemy ciągłość fabuły

Zawsze zapytam:

- Dlaczego przechodzę do nowych informacji?
- Czy to naprawdę nowe informacje?
- Gdzie to prowadzi historię?

Wskazówka od Ivo: zbuduj historię, aby odpowiedzieć na potencjalne pytania słuchaczy w kolejności, w jakiej mogą się pojawić.

Oto kilka podstawowych zasad edycji:

- Nigdy nie rób cięcia bez dobrego powodu.
- Jeśli nie jesteś zdecydowany co do dokładnego kadru, który chcesz przyciąć, tnij raczej dłużej niż krócej.
- Jeśli to możliwe, tnij „w ruchu”.
- Aktualne nagrania są lepsze niż stare.
- Najpierw meritum — potem forma. Nie używaj nagrań, chyba że posuną historię do przodu pod względem redakcyjnym i emocjonalnym. Tnij z myślą o historii nawet w szybkich sekwencjach montażowych.

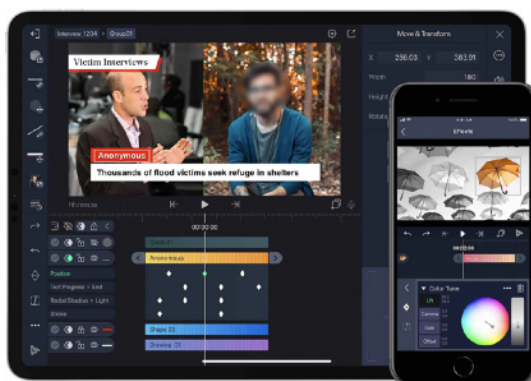
Aplikacje do edycji

Użyj aplikacji do edycji z co najmniej dwiema ścieżkami wideo:

- *iMovie* jest dość stare, ale dość potężne. Jego największą wadą jest ubogi pakiet opcji napisów i brak dedykowanej funkcji tłumienia dźwięku. Darmowy.
- *Luma Fusion* to aplikacja na iOS z profesjonalnymi funkcjami, w tym sześcioma połączonymi ścieżkami wideo i audio oraz 6 dodatkowymi ścieżkami audio, a także nowym, bardziej przyjaznym dla użytkownika interfejsem.
- *Kinemaster* to w pełni funkcjonalna aplikacja na iOS i Androida, która ma doskonały UX (z wyjątkiem ścieżek wizualnych i dźwiękowych poniżej osi czasu), potężne wbudowane narzędzia tekstowe, miksowanie i tłumienie dźwięku, gradienty i zielony ekran. Roczna płatna subskrypcja.

- VN to kolejna wielościeżkowa aplikacja do edycji międzyplatformowej, która umożliwia dobrą kontrolę nad obrazem i dźwiękiem, ma cztery ścieżki wideo i wiele ścieżek audio, łatwe w użyciu narzędzie do tworzenia tytułów, klatki kluczowe, animacje, wersję na PC i wiele więcej, a wszystko to za darmo bez znaku wodnego.
- *Power Director* to kolejna w pełni funkcjonalna wieloplatformowa aplikacja do edycji, która oferuje wiele ścieżek wideo i dźwiękowych, potężne efekty, wbudowane funkcje gradacji i odtwarzanie w rozdzielczości 4K. Bezpłatna instalacja, a następnie płatna subskrypcja. Ma wersję desktopową.

W przypadku średnio zaawansowanej obróbki graficznej na iOS używam Vont do wideo i Photo do zdjęć; w przypadku Androida używam wbudowanych możliwości Kinemastera. W przypadku zaawansowanej ruchomej grafiki – aplikacji Alight Motion, która wymaga czasu, by się jej nauczyć, ale jest stosunkowo intuicyjna i niezwykle wydajna. Zawiera funkcje gradientów. Bezpłatna ze znakiem wodnym i podstawowymi funkcjami, a subskrypcja zapewnia dodatkowe funkcje i brak znaku wodnego.

Rysunek 6. Aplikacja graficzna Alight Motion

Renderowanie projektu w wideo

Na osi czasu wideo to projekt (nazewnictwo komputerowe), który należy renderować (przekształcać) w wideo. Proces obejmuje renderowanie osi czasu w wysokiej rozdzielczości (np. 4K lub 1920 x 1080 HD1) lub jednej z niższych rozdzielczości wideo (np. 640 x 360). Renderuj i eksportuj w niskiej rozdzielczości, jeśli szybkość wysyłania jest niska, a następnie ponownie wyrenderuj w wyższej rozdzielczości i wyślij tę wersję, gdy masz lepszą przepustowość łącza. Po wyrenderowaniu wyeksportuj do Rolki aparatu lub Galerii i prześlij do YouTube lub zastrzeżonej witryny.

Nawet po dziesięcioleciach produkcji wideo montaż nadal wydaje się być magią. Jeszcze 25 lat temu to magiczne doświadczenie było kosztowne i stosunkowo ekskluzywne. Teraz nosimy w kieszeni nasz własny kreatywny zestaw do edycji. Wszystko, co musimy zrobić, to nauczyć się używać naszych smartfonów do pisania obrazami — na tym polega proces edycji.

